

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Voorstel van Wet houdende wijziging van de Leerplichtwet 1969 en enige andere onderwijswetten in verband met het terugdringen van verzuim

Voorstel van wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de bepalingen over de verzuimregistratie, het verzuimbeleid en de procedure voor vrijstelling op psychische of lichamelijke gronden te wijzigen teneinde verzuim en schooluitval zo veel mogelijk terug te dringen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I. Leerplichtwet 1969

De Leerplichtwet 1969 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 6, tweede en derde lid, komt te luiden:

2. Een kennisgeving van een beroep op een vrijstelling op grond van artikel 5, onderdeel a, wordt ingediend:

- a. ten minste vier weken voordat de jongere leerplichtig wordt, indien deze betrekking heeft op de aanvang van de leerplicht, of
- b. binnen dertien weken na afgifte van de verklaring, bedoeld in artikel 7.

3. Een kennisgeving van een beroep op een vrijstelling op grond van artikel 5, onderdelen b of c, of artikel 5a, wordt ingediend:

- a. ten minste vier weken voordat de jongere leerplichtig wordt, indien deze betrekking heeft op de aanvang van de leerplicht, en
- b. zolang nadien aanspraak op vrijstelling wordt gemaakt, elk jaar opnieuw voor 1 juli.

B

Artikel 7 komt te luiden:

Artikel 7. Lichamelijke of psychische ongeschiktheid

1. De in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen kunnen slechts een beroep doen op een vrijstelling op grond van artikel 5, onderdeel a, indien bij de kennisgeving een verklaring wordt overgelegd waaruit blijkt dat de jongere gedurende een bepaalde periode niet geschikt wordt geacht om tot een school of een instelling te worden toegelaten.
2. De verklaring wordt afgegeven door een arts, niet zijnde de behandelende arts, of door een academisch geschoolde of daarmee bij ministeriële regeling gelijkgestelde pedagoog of psycholoog. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar de jongere is ingeschreven, wijst de in de vorige volzin bedoelde personen aan.
3. De verklaring wordt niet afgegeven voordat het advies, bedoeld in artikel 18a, zesde lid, onderdeel e, van de Wet op het primair onderwijs of artikel 2.47, zevende lid, onderdeel e, van de Wet voortgezet onderwijs 2020, is uitgebracht.

C

Aan artikel 21a wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Indien een leerling of student als bedoeld in het eerste of tweede lid zonder geldige reden les- of praktijktijd heeft verzuimd en dit verzuim minder bedraagt dan zestien uren in vier weken, dan kan het hoofd van de school of de instelling de verzuimgegevens overeenkomstig artikel 12, derde lid, van de Wet register onderwijsdeelnemers verstrekken. Het hoofd van de school of de instelling verstrekt de gegevens over het in de vorige volzin genoemde verzuim uitsluitend indien de omstandigheden die leiden tot de verstrekking zijn opgenomen in het verzuimbeleid, bedoeld in artikel 5a, eerste lid, van de Wet op het primair onderwijs, artikel 5b, eerste lid, van de Wet op de expertisecentra, 8.16a, eerste lid, van de Wet voortgezet onderwijs 2020 of artikel 8.1.6a, eerste lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs.

Artikel II. Leerplichtwet BES

De Leerplichtwet BES wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 15, tweede en derde lid, komt te luiden:

2. Een kennisgeving van een beroep op een vrijstelling op grond van artikel 14, onderdeel a, wordt ingediend:
 - a. ten minste vier weken voordat de jongere leerplichtig wordt, indien zij betrekking heeft op de aanvang van de leerplicht, of
 - b. binnen dertien weken na afgifte van de verklaring, bedoeld in artikel 16.
3. Een kennisgeving van een beroep op een vrijstelling op grond van artikel 14, onderdelen b of c, wordt ingediend:
 - a. ten minste vier weken voordat de jongere leerplichtig wordt, indien zij betrekking heeft op de aanvang van de leerplicht, en
 - b. zolang nadien aanspraak op vrijstelling wordt gemaakt, elk jaar opnieuw voor 1 juli.

B

Artikel 16 komt te luiden:

Artikel 16. Lichamelijke of psychische ongeschiktheid

1. De in artikel 6, eerste lid, bedoelde personen kunnen slechts een beroep doen op een vrijstelling op grond van artikel 14, onderdeel a, indien bij de kennisgeving een

verklaring wordt overgelegd, waaruit blijkt dat de jongere gedurende een bepaalde periode niet geschikt wordt geacht om tot een school of een instelling te worden toegelaten.

2. De verklaring wordt afgegeven door een arts, niet zijnde de behandelende arts, of door een academisch geschoolde of daarmee bij ministeriële regeling gelijkgestelde pedagoog of psycholoog. Het bestuurscollege wijst de in de vorige volzin bedoelde personen aan.

3. De verklaring wordt niet afgegeven voordat het advies, bedoeld in artikel 28, eerste lid, onderdeel e, van de Wet primair onderwijs BES of artikel 11.18, eerste lid, onderdeel e, van de Wet voortgezet onderwijs 2020, is uitgebracht.

C

Aan artikel 33 wordt een lid toegevoegd, luidende:

5. Indien een leerling of student als bedoeld in het eerste of tweede lid zonder geldige reden les- of praktijktijd heeft verzuimd en dit verzuim minder bedraagt dan zestien uren in vier weken, dan kan het hoofd van de school of de instelling de verzuimgegevens verstrekken aan het bestuurscollege van het openbaar lichaam waar de leerling woon- of verblijfplaats heeft. Het hoofd van de school of de instelling verstrekt de in de vorige volzin genoemde gegevens uitsluitend indien de omstandigheden die leiden tot de verstrekking zijn opgenomen in het verzuimbeleid, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Wet primair onderwijs BES, artikel 8.16a, eerste lid, van de Wet voortgezet onderwijs 2020 of artikel 8.1.6j, eerste lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs BES.

Artikel III. Wet educatie en beroepsonderwijs

De Wet educatie en beroepsonderwijs wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1.4.1, tiende lid, onderdeel c, wordt na "8.1.1a," ingevoegd "8.1.6a,".

B

In artikel 7.4.8, vierde lid, onderdeel i, wordt "het beleid van het bevoegd gezag met betrekking tot verzuim, schorsing en verwijdering" vervangen door "het verzuimbeleid, bedoeld in artikel 8.1.6a, eerste lid, en het beleid van het bevoegd gezag met betrekking tot schorsing en verwijdering".

C

Na artikel 8.1.6 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 8.1.6a. Verzuimregistratie

1. Het bevoegd gezag stelt het verzuimbeleid vast van de instelling, waarin is opgenomen welke maatregelen worden genomen om verzuim zoveel mogelijk terug te dringen en om het volgen van het onderwijs te bevorderen. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften worden gegeven.

2. Het bevoegd gezag registreert het verzuim zoals bepaald bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.

3. Persoonsgegevens over gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming kunnen deel uitmaken van de verzuimgegevens. Deze gegevens worden uitsluitend verstrekt aan:

a. de betrokkene of, indien hij minderjarig is, zijn ouders, voogden of verzorgers;

b. het college van burgemeester en wethouders of de leerplichtambtenaar, voor zover de verstrekking noodzakelijk is voor het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969.

Artikel IIIa. Wet educatie en beroepsonderwijs BES

De Wet educatie en beroepsonderwijs BES wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 7.4.10, onderdeel i, wordt "het beleid van het bevoegd gezag met betrekking tot verzuim, schorsing en verwijdering" vervangen door "het verzuimbeleid, bedoeld in artikel 8.1.6j, eerste lid, en het beleid van het bevoegd gezag met betrekking tot schorsing en verwijdering".

B

Na artikel 8.1.6i wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 8.1.6j. Verzuimregistratie

1. Het bevoegd gezag stelt het verzuimbeleid vast van de instelling, waarin is opgenomen welke maatregelen worden genomen om verzuim zoveel mogelijk terug te dringen en om het volgen van het onderwijs te bevorderen. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften worden gegeven.
2. Het bevoegd gezag registreert het verzuim zoals bepaald bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.

Artikel IV. Wet op de expertisecentra

De Wet op de expertisecentra wordt als volgt gewijzigd:

A

Na artikel 5a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 5b. Verzuimregistratie

1. Het bevoegd gezag stelt het verzuimbeleid vast van de school, waarin is opgenomen welke maatregelen worden genomen om verzuim zoveel mogelijk terug te dringen en om het volgen van het onderwijs te bevorderen. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften worden gegeven.
2. Het bevoegd gezag registreert het verzuim zoals bepaald bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.
3. Persoonsgegevens over gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming kunnen deel uitmaken van de verzuimgegevens. Deze gegevens worden uitsluitend verstrekt aan:
 - a. de betrokkene of zijn ouders,
 - b. het college van burgemeester en wethouders of de leerplichtambtenaar, voor zover de verstrekking noodzakelijk is voor het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969,
 - c. het samenwerkingsverband, overeenkomstig artikel 18a, dertiende lid, van de Wet op het primair onderwijs of artikel 2.47, zestiende lid, van de Wet voortgezet onderwijs 2020.

B

Artikel 22, eerste lid, onderdeel i, komt te luiden:
i. het verzuimbeleid, bedoeld in artikel 5b, eerste lid,.

Artikel V. Wet op het primair onderwijs

De Wet op het primair onderwijs wordt als volgt gewijzigd:

A

Na artikel 5 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 5a. Verzuimregistratie

1. Het bevoegd gezag stelt het verzuimbeleid vast van de school, waarin is opgenomen welke maatregelen worden genomen om verzuim zoveel mogelijk terug te dringen en om het volgen van het onderwijs te bevorderen. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften worden gegeven.
2. Het bevoegd gezag registreert het verzuim zoals bepaald bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.
3. Persoonsgegevens over gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming kunnen deel uitmaken van de verzuimgegevens. Deze gegevens worden uitsluitend verstrekt aan:
 - a. de betrokkene of zijn ouders,
 - b. het college van burgemeester en wethouders of de leerplichtambtenaar, voor zover de verstrekking noodzakelijk is voor het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969,
 - c. het samenwerkingsverband, overeenkomstig artikel 18a, dertiende lid.

B

Artikel 13, eerste lid, onderdeel k, komt te luiden:
k. het verzuimbeleid, bedoeld in artikel 5a, eerste lid,.

C

Artikel 18a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid vervalt de tweede volzin.
2. Onder vervanging van ", en" aan het slot van onderdeel c door een komma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel d door een komma, worden aan het zesde lid twee onderdelen toegevoegd, luidende:
 - e. het op verzoek van het college van burgemeester en wethouders adviseren over het onderwijsaanbod in de regio en de ondersteuningsmogelijkheden voor een kind, ten hoogste drie maanden voordat de verklaring, bedoeld in artikel 7, derde lid, van de Leerplichtwet 1969 voor dat kind wordt afgegeven, en
 - f. het realiseren van een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen, bedoeld in het tweede lid. Daaronder wordt in ieder geval verstaan:
 - 1°. het organiseren van een dekkend aanbod aan ondersteuningsvoorzieningen, zodat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs kunnen krijgen,
 - 2°. onverminderd artikel 40, vierde en elfde lid, het begeleiden van het bevoegd gezag bij het organiseren van de ondersteuning van een leerling indien als gevolg van het ontbreken van een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs sprake is van verzuim als bedoeld in de artikelen 19 of 21a, eerste lid, van de Leerplichtwet 1969

onderscheidenlijk indien een leerling met een vrijstelling als bedoeld in artikel 5, onderdeel a, van de Leerplichtwet 1969 in staat is onderwijs te volgen.

3. In het dertiende lid, eerste volzin, wordt "onderdelen b tot en met d" vervangen door "onderdelen b tot en met f".

4. Onder vervanging van ", of" aan het slot van onderdeel b door een komma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door ", of" wordt aan het dertiende lid een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. de advisering, bedoeld in het zesde lid, onderdeel e.

Artikel VI. Wet primair onderwijs BES

De Wet primair onderwijs BES wordt als volgt gewijzigd:

A

Na artikel 7 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7a. Verzuimregistratie

1. Het bevoegd gezag stelt het verzuimbeleid vast van de school, waarin is opgenomen welke maatregelen worden genomen om verzuim zoveel mogelijk terug te dringen en om het volgen van het onderwijs te bevorderen. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften worden gegeven.

2. Het bevoegd gezag registreert het verzuim zoals bepaald bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.

B

Artikel 16, eerste lid, onderdeel k, komt te luiden:
k. het verzuimbeleid, bedoeld in artikel 7a, eerste lid,.

C

Onder vervanging van ", of" aan het slot van onderdeel c door een komma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel d door ", of" wordt aan artikel 28, eerste lid, een onderdeel toegevoegd, luidende:
e. het op verzoek van het bestuurscollege adviseren over het onderwijsaanbod in het openbaar lichaam en de ondersteuningsmogelijkheden voor een kind, voordat de verklaring, bedoeld in artikel 16, derde lid, van de Leerplichtwet BES voor dat kind wordt afgegeven.

Artikel VII. Wet voortgezet onderwijs 2020

De Wet voortgezet onderwijs 2020 wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1.3, tweede lid, wordt na "artikel 3.27" ingevoegd: ", 8.16a".

B

Artikel 2.47 wordt als volgt gewijzigd:
1. In het tweede lid vervalt de tweede volzin.

2. Onder vervanging van „, en” aan het slot van onderdeel c door een komma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel d door een komma, worden aan het zevende lid twee onderdelen toegevoegd, luidende:

e. het op verzoek van het college van burgemeester en wethouders adviseren over het onderwijsaanbod in de regio en de ondersteuningsmogelijkheden voor een jongere, voordat de verklaring, bedoeld in artikel 7, derde lid, van de Leerplichtwet 1969 voor die jongere wordt afgegeven,

f. het realiseren van een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen, bedoeld in het tweede lid. Daaronder wordt in ieder geval verstaan:

1°. het organiseren van een dekkend aanbod aan ondersteuningsvoorzieningen, zodat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs kunnen krijgen,

2°. onverminderd de artikelen 8.9, tweede lid, en 8.15, tweede lid, het begeleiden van het bevoegd gezag bij het organiseren van de ondersteuning van een leerling indien als gevolg van het ontbreken van een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs sprake is van verzuim als bedoeld in de artikelen 19 of 21a, eerste lid, van de Leerplichtwet 1969 onderscheidenlijk indien een leerling met een vrijstelling als bedoeld in artikel 5, onderdeel a, van de Leerplichtwet 1969 in staat is onderwijs te volgen.

3. In het zestiende lid, eerste volzin, wordt „onderdelen b tot en met d” vervangen door „onderdelen b tot en met f”.

4. Onder vervanging van „, of” aan het slot van onderdeel b door een komma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door „, of” wordt aan het zestiende lid een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. de advisering, bedoeld in het zesde lid, onderdeel e.

C

Artikel 2.92, tweede lid, onderdeel k, komt te luiden:

k. het verzuimbeleid, bedoeld in artikel 5a,.

D

Na artikel 8.16 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 8.16a. Verzuimregistratie

1. Het bevoegd gezag stelt het verzuimbeleid vast van de school, waarin is opgenomen welke maatregelen worden genomen om verzuim zoveel mogelijk terug te dringen en om het volgen van het onderwijs te bevorderen. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften worden gegeven.

2. Het bevoegd gezag registreert het verzuim zoals bepaald bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.

3. Persoonsgegevens over gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming kunnen deel uitmaken van de verzuimgegevens. Deze gegevens worden uitsluitend verstrekt aan:

a. de betrokkene of zijn ouders,

b. het college van burgemeester en wethouders of de leerplichtambtenaar, voor zover de verstrekking noodzakelijk is voor het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969,

c. het samenwerkingsverband, overeenkomstig artikel 2.47, zestiende lid.

E

Onder vervanging van „, of” aan het slot van onderdeel c door een komma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel d door „, of” wordt aan artikel 11.18, eerste lid, een onderdeel toegevoegd, luidende:

e. het op verzoek van het bestuurscollege adviseren over het onderwijsaanbod in het openbaar lichaam en de ondersteuningsmogelijkheden voor een kind, voordat de verklaring, bedoeld in artikel 16, derde lid, van de Leerplichtwet BES voor dat kind wordt afgegeven.

Artikel VIII. Wet register onderwijsdeelnemers

De Wet register onderwijsdeelnemers wordt als volgt gewijzigd:

A

Onder vervanging van „; of” aan het slot van onderdeel b door een puntkomma en onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door „; of” wordt aan artikel 5, derde lid, een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. de uitoefening van de taken van het samenwerkingsverband inzake vrijstellingen.

B

In artikel 5, vierde lid, onderdeel a, wordt na “het bestuur” ingevoegd: „, het samenwerkingsverband”.

C

In artikel 11 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. In het eerste lid, onderdeel g, wordt “onderdeel b” telkens vervangen door “onderdelen b en f”.

2. In het tweede lid, onderdeel c, wordt na “het bestuur” ingevoegd: „, het samenwerkingsverband”.

Artikel IX. Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

De Minister voor Primair en Voorgezet Onderwijs,

Memorie van toelichting

1. Algemeen

1.1. Inleiding

In Nederland gaan duizenden kinderen niet naar school¹, terwijl ieder kind recht heeft op onderwijs en ontwikkeling. De regering heeft zich in het coalitieakkoord als doel gesteld om onnodig thuiszitten terug te brengen tot nul.² In de verzuimbrief van maart 2022³ heeft de Minister voor Primair- en Voortgezet Onderwijs deze ambitie verder uitgewerkt en beschreven hoe het hem en vele anderen raakt dat er nog te veel kinderen zijn die - om welke reden dan ook - niet naar school gaan. Kinderen zijn uit soms beeld en voelen zich daardoor aan hun lot overgelaten. De afgelopen jaren is ingezet op het voorkomen en het terugdringen van het aantal 'thuiszitters,' kinderen die langdurig niet naar school gaan (verzuimen). Er wordt gewerkt aan maatwerk, combinaties van onderwijs en zorg op één locatie en de financiering van zorg in onderwijstijd wordt vereenvoudigd. Ook wordt vanuit de aanpak om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan, ingezet op preventieve maatregelen om uitval te voorkomen. Daarom is het belangrijk dat scholen verzuim goed registreren en dit ook doen op een eenduidige manier. Verzuim is namelijk vaak een voorbode van uitval.

De in dit wetsvoorstel aangescherpte verzuimaanpak gaat ook voor het middelbaar beroepsonderwijs (hierna: mbo) gelden. De Leerplichtwet 1969 (hierna: Leerplichtwet) geldt namelijk net zo goed in het mbo als in het primair- en voortgezet onderwijs (po en vo) inclusief het speciaal basis onderwijs (sbo), het speciaal onderwijs (so), het praktijkonderwijs (pro) en het voorgezet speciaal onderwijs (vso). Het is niet uitlegbaar en wenselijk dat beleid tussen sectoren uiteen gaat lopen. In 2021 is een kwalitatief en kwantitatief onderzoek uitgevoerd naar geoorloofd verzuim in het mbo.⁴ Het onderzoek geeft aan dat een succesvolle aanpak van verzuim in het mbo begint bij een goed inzicht in de aard en omvang van de problematiek. Daarom bevelen zij aan om te investeren in de registratie van aan-/afwezigheid, te streven naar meer eenheid in de aanpak van verzuim, helder beleid vast te stellen en te zorgen dat dit beleid ook uniform wordt toegepast. Deze aanbevelingen worden met dit wetsvoorstel opgevolgd. De praktijk in het mbo laat zien dat het registreren van verzuim redelijk gaat. Er zijn wel grote verschillen tussen en binnen onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld in de categorieën die onderscheiden en gebruikt worden voor de verschillende vormen/types van geoorloofd verzuim. Het onderzoek laat ook zien dat het ziekteverzuim in het mbo nog hoog is. Verzuim neemt ook toe met de leeftijd. Dit wetsvoorstel biedt de mbo-instellingen en leerplichtorganisaties de handvatten om beter te handelen bij dit verzuim.

Dit wetsvoorstel stelt deelname van kinderen en jongeren aan het onderwijs centraal en wil verzuim en schooluitval tegen gaan. Zoals door de regering in de hiervoor genoemde verzuimbrief is aangegeven, wil de regering toe naar aanwezigheidsbeleid op alle scholen. Aanwezigheidsbeleid gaat over hoe je als school ervoor zorgt dat al haar leerlingen op school en in de klas blijven. Dat gaat bijvoorbeeld ook over hoe een school zorgt voor de (sociale) veiligheid in een school, hoe een school ervoor zorgt dat het beleid daarover helder en duidelijk is en zo eraan bijdraagt dat leerlingen graag naar school gaan. Verzuimbeleid is daar onderdeel van en gaat met name over wat een school doet, welke acties en maatregelen in gang worden gezet als een leerling er om wat voor reden niet is. Daar gaat deze toelichting over en wordt daarom hier verder gesproken over verzuimbeleid. Hier wordt uitgebreider op ingegaan in paragraaf 2.1.

¹ Dit wetsvoorstel spreekt over scholen, hiermee worden ook mbo-instellingen bedoeld.

² <https://www.kabinetsformatie2021.nl/documenten/publicaties/2021/12/15/coalitieakkoord-omzien-naar-elkaar-vooruitkijken-naar-de-toekomst>

³ Kamerstukken II, 2021/22, 26695, nr. 138

⁴ KBA (2021) Geoorloofd verzuim in het mbo, https://www.kbanijmegen.nl/doc/pdf/Geoorloofd_verzuim_in_mbo.pdf

Het voorstel richt zicht op kinderen en jongeren⁵ in het po en vo, inclusief het sbo, so, pro en het vso, en de studenten in het mbo.

Om dit doel te bereiken worden met het wetsvoorstel drie zaken geregeld:

1. de wijze van het registreren van verzuim wordt eenduidig;
2. samenwerkingsverbanden passend onderwijs worden beter toegerust om verzuim en schooluitval met schoolbesturen en gemeenten tegen te gaan; en
3. het onderwijskundig perspectief wordt verplicht betrokken bij de afgifte van een vrijstelling op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet.⁶

Het wetsvoorstel gaat mede uit van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (hierna: VN-verdrag handicap). Ieder kind heeft recht op onderwijs en het is van belang dat ieder kind volwaardig mee kan doen. Met dit wetsvoorstel worden deze rechten verder ingevuld. Onder andere gebeurt dit door bij het bepalen of een vrijstelling wordt afgegeven altijd het onderwijskundig perspectief mee te wegen. Op dit verdrag en de relatie met dit wetsvoorstel wordt verder ingegaan in hoofdstuk 4.

1.2 Achtergrond

In schooljaar 2018-2019 waren er ruim 4500 kinderen die langer dan drie maanden niet naar school gingen.⁷ Ook waren er in dat schooljaar nog eens ruim 4000 kinderen die korter dan drie maanden maar langer dan vier weken niet naar school gingen. Deze aantallen gaan over leer- en kwalificatieplichtige kinderen die ongeoorloofd verzuimen.⁸ Samen met de ruim 6000 kinderen met een vrijstelling op basis van psychische of lichamelijke gronden (artikel 5 onder a van de Leerplichtwet) betekent dit dat ongeveer 15000 kinderen om verschillende redenen meerdere weken niet naar school gaan. Daarnaast zijn er nog veel meer kinderen die veel of langdurig geoorloofd (ziekte)verzuimen en kinderen die één- of meerdere malen kortdurend (minder dan zestien uur in vier weken) verzuimen. Deze groep heeft de regering niet in beeld, maar onderzoek naar ziekteverzuim⁹ laat zien dat bij een aanzienlijke groep kinderen van ongeveer 10% van de kinderen een zorgwekkende combinatie ziekteverzuim en ongeoorloofde afwezigheid zichtbaar is. Het onderzoek laat ook zien dat in het po het aantal ziekmeldingen oploopt met de leeftijd: oudere leerlingen (groep 7) worden vaker ziekgemeld dan jongere leerlingen (groep 3).

KBA heeft ook onderzoek gedaan naar het verzuim op twee mbo-instellingen, een met 9.000 en een met 19.000 studenten.¹⁰ Van de studenten die zich in een jaar ten minste één keer ziek hebben gemeld, blijkt dat bij het ene Regionaal Opleidingscentrum (ROC) 23% van de studenten meer dan tien dagen én meer dan tien keer ziekgemeld heeft. Bij het andere ROC is dit 9%. Bij een deel van deze studenten is sprake van een gecombineerd alarmerend verzuimpatroon. Deze studenten zijn én vaak/veel ziek én vaak ongeoorloofd afwezig.¹¹ Bij de twee onderzochte instellingen was bij 4,5 en 9% van alle studenten een dergelijk alarmerende stapeling zichtbaar van ziekte- en ongeoorloofd verzuim.

Jaarlijks leveren alle gemeenten de verzuimcijfers aan bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Het gaat om cijfers van verzuim waar geen geldige reden voor is: het ongeoorloofd verzuim (relatief verzuim langer dan vier weken

⁵ Hierna spreekt het wetsvoorstel over kinderen. Hiermee worden kinderen én jongeren bedoeld.

⁶ Een volledige vrijstelling van de leerplicht voor kinderen die op basis van psychische of lichamelijke gronden niet ingeschreven kunnen staan op een school.

⁷ Vanwege de covid-19 pandemie zijn de cijfers van het aantal kinderen en jongeren die langer dan drie maanden niet naar school gingen uit de schooljaren 2019-2020 (4921) en 2020-2021 (4392), niet goed te vergelijken met de cijfers van voor de pandemie. Daarom kiest de regering in deze toelichting voor het jaartal 2018-2019.

⁸ We spreken van ongeoorloofd verzuim als een leerplichtige leerling of een leerling zonder startkwalificatie zonder geldige reden afwezig is.

⁹ Ziekteverzuim en kortdurend ongeoorloofd verzuim in het onderwijs, onderzoek KBA, 2020.

¹⁰ KBA (2021) Geoorloofd verzuim in het mbo, https://www.kbanijmegen.nl/doc/pdf/Geoorloofd_verzuim_in_mbo.pdf

¹¹ Gemiddeld gaat het om gemiddeld meer dan vier meldingen ongeoorloofd verzuim van zestien uur in vier weken

aaneengesloten en het aantal absoluut verzuimers¹²) en om het aantal kinderen met een vrijstelling van de Leerplichtwet. Het vergelijken van die cijfers kon de afgelopen jaren minder goed. Aan de ene kant kon dat niet omdat er de afgelopen twee schooljaren tijdens de coronapandemie sprake was van (gedeeltelijke) schoolsluitingen, klassen die in quarantaine zaten en scholen die het onderwijs (in meer of mindere mate) op afstand verzorgden. Maar ook doordat al langer, ook voor de coronapandemie, verschillende definities (zoals enkel ongeoorloofd verzuim of alle vormen van verzuim) en verschillende manieren van telling worden gebruikt door scholen en gemeenten, terwijl de regering dat niet uitvraagt. Dit vertroebelt het zicht op de omvang van verzuim en daarmee het aantal kinderen die niet naar school gaan. Zodoende worden er in voorliggend wetsvoorstel maatregelen genomen om de registratie te verbeteren.

Ieder kind heeft recht op onderwijs.¹³ Dat er zoveel kinderen zijn die om verschillende redenen niet (volledig) gebruik maken van dat recht, vindt de regering zorgelijk. De regering wil dan ook dat het aantal kinderen dat (tijdelijk) niet naar school gaat terugdringen.¹⁴ Om dit te bewerkstelligen heeft de regering een nieuwe en aangescherpte verzuimaanpak aangekondigd.¹⁵ Kinderen die om welke reden dan ook niet naar school gaan, mogen zich nooit aan hun lot overgelaten voelen. Daarom is het zo belangrijk om ieder kind te zien en als een kind tijdelijk niet op school kan zijn, dit kind te missen en te ondersteunen, al voordat er sprake is van ontluikend verzuim met of zonder geldige reden. Dit blijft de verantwoordelijkheid van scholen waar de leerling staat ingeschreven. Daar is duidelijke communicatie met kinderen en ouders bij belangrijk: zien en horen gebeurt om te beginnen in het contact tussen school en kind/ouder. Maar ook leerplichtambtenaren, gemeenten, jeugdgezondheidszorg¹⁶ en samenwerkingsverbanden passend onderwijs (hierna: samenwerkingsverbanden)¹⁷ moeten het kind in beeld hebben als dat nodig is. Dit wetsvoorstel zorgt voor het eenduidiger bijhouden van al het verzuim door de school en het delen van de juiste gegevens met samenwerkingsverbanden en leerplichtambtenaren. De voorgestelde verbetering ten aanzien van de verzuimregistratie is een noodzakelijke eerste stap bij het terugdringen van verzuim. Zo valt het eerder op als een kind niet aanwezig is en kan er snel actie worden ondernomen en maatwerk worden geboden. Dit met als doel dat elk kind een ononderbroken ontwikkelingsproces kan doorlopen, ook als hij of zij tijdelijk niet naar school kan.

2. Hoofdpijnen van het voorstel

2.1 Eenduidige verzuimregistratie

Aanleiding

De regering wil deelname aan het onderwijs centraal stellen en daarmee zorgen dat iedere school gaat kijken naar de totale aanwezigheid van een leerling. Door te focussen op aanwezigheid ligt de nadruk voor het kind op zich welkom, veilig en goed voelen op school. Hierdoor kunnen kinderen zich maximaal ontwikkelen. Een school kan hierdoor eventuele problemen in een vroeg stadium oppakken, voordat afwezigheid (verzuim) meer wordt en problemen verergeren.

Het huidige verzuimbeleid van de regering is gericht op vroege signalering om langdurig relatief verzuim, thuiszitten en voortijdig schoolverlaten voor te zijn. School en leerplicht

¹² Relatief verzuim betekent dat een kind niet op school aanwezig is, maar daar wel staat ingeschreven. Absoluut verzuim betekent dat een kind niet op een school staat ingeschreven.

¹³ Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, artikel 28.

¹⁴ In het Coalitieakkoord 2021-2025 is afgesproken dat het aantal onnodige thuiszitters wordt teruggebracht naar 0 door elk kind een vorm van onderwijs te bieden, onder meer door het vormgeven van een digitale school.

¹⁵ Kamerstukken II, 2021/22, 26695, nr. 138

¹⁶ Het geven van voorlichting, advies, instructie en begeleiding aan jeugdigen vanaf 14 jaar omtrent school-/ziekteverzuim/schooluitval is sinds 2015 onderdeel van het basistakenpakket.

¹⁷ Samenwerkingsverbanden van scholen als bedoeld in artikel 1 van de WPO en artikel 1.1 van de WVO 2020.

hebben daarin allebei hun eigen taak. Op een gegeven moment schat de school in dat haar taken verschuiven richting leerplicht, als er bijvoorbeeld zorgen zijn of als er sprake is van luxe verzuim.¹⁸ Het is van belang dat de leerplichtambtenaar in dergelijke gevallen zo vroeg mogelijk op de hoogte is, zodat er efficiënt kan worden ingegrepen.

Probleembeschrijving

Het lukt scholen nu niet goed om te kijken naar de totale aanwezigheid. Dat heeft meerdere oorzaken:

- *Niet al het verzuim wordt geregistreerd.*
Op dit moment maken scholen onderscheid in het registreren van geoorloofd verzuim en het melden van ongeoorloofd verzuim. Scholen hebben nu geen verplichting om geoorloofd verzuim structureel te registreren. Vaak doen ze dat wel, maar omdat het geen wettelijke eis is, kunnen naar aanleiding van de gegevens van geoorloofd verzuim geen conclusies worden getrokken, geen actie worden ondernomen en geen gerichte interventies worden gepleegd.
Scholen melden ongeoorloofd verzuim in het verzuimregister pas wanneer het verzuim meer dan zestien uur in vier weken bedraagt. In de praktijk komt het echter ook voor dat scholen ongeoorloofd verzuim melden bij minder dan zestien uur in vier weken verzuim. Dat doet een school wanneer er zorgen bestaan over een leerling en de school het noodzakelijk acht om snel een leerplichtambtenaar in te schakelen om meer verzuim te voorkomen. Dit wordt gedaan door een melding 'Overig Verzuim'.
- *Onduidelijkheid over het soort verzuim.*
Het is voor scholen niet altijd eenvoudig om te bepalen om wat voor soort verzuim het gaat. Dat begint al bij het constateren van het verzuim. Ook worden in de praktijk verschillende definities en manieren van tellen gebruikt bij het registreren van verzuim.
- *Scholen registreren wel, maar de mate waarin hier actie op wordt ondernomen verschilt.*
Door gebrek aan goed zicht op de totale aan- en afwezigheid, kan een school nu moeilijk gerichtere interventies plegen, zowel op individueel als op groepsniveau. Geoorloofd verzuim wordt helemaal niet gemeld en zo kan het voorkomen dat kinderen veelvuldig geoorloofd (ziekte)verzuimen, zonder dat daar gericht wat mee wordt gedaan.
- *Patronen worden onvoldoende herkend.*
Door gebrek aan goed zicht op de totale aan- en afwezigheid, kan een school dit niet goed analyseren, waardoor patronen niet zichtbaar worden op zowel individueel niveau als op groepsniveau (bijvoorbeeld in een klas).
- *Onduidelijkheid over wie wat doet in de school en wanneer de leerplichtambtenaar wordt ingeschakeld.*
Scholen melden ongeoorloofd verzuim pas wanneer het verzuim meer dan zestien uur in vier weken bedraagt. Dan komt de leerplichtambtenaar ook in actie, dat is wettelijk vastgelegd. Zolang kinderen onder de grens van zestien uur in vier weken blijven met ongeoorloofd verzuim, wordt er dus niet automatisch actie ondernomen richting *leerplicht*, maar *kan* de school dat wel doen. Het is nu niet duidelijk voor alle betrokkenen (de school zelf, maar ook de leerling en de ouders) hoe en wanneer een school deze afweging maakt om *wel* te melden.
- *Het melden is complex en arbeidsintensief, o.a. door verschillende soorten verzuim.*
Geoorloofd verzuim wordt meestal gebruikt bij ziekte van een leerling of bijvoorbeeld voor een bezoek aan de dokter, tandarts of orthodontist. Dit wordt niet gemeld bij de leerplichtambtenaar, maar scholen leggen dit meestal wel vast in de eigen administratie.¹⁹ Voor het ongeoorloofd verzuim moeten scholen een keuze maken voor het melden van de afwezigheid uit luxe verzuim, overig verzuim, zestien

¹⁸ Luxe verzuim ontstaat wanneer een leerling zonder toegekend verlof buiten de schoolvakanties om op vakantie is gegaan.

¹⁹ De Inspectie voor het Onderwijs houdt toezicht op de registratie en melding van aan- en afwezigheid door scholen en instellingen. Hierbij gaat het om de naleving van wettelijke bepalingen uit de Leerplichtwet 1969 en de sectorwetten..

uur in vier weken en langdurig relatief verzuim.²⁰ Naast dat het ingewikkeld en arbeidsintensief kan zijn voor scholen om te bepalen om welk soort verzuimmelding dit gaat, zegt het ook niets over de oorzaak van het verzuim.

Daarnaast is het belangrijk dat scholen verzuimbeleid maken, dat gericht is op preventie en op het aanpakken van beginnende en problematische afwezigheid. Op dit moment staat niet eenduidig in de wet dat scholen een verzuimbeleid moeten hebben. Daar zijn verder ook geen kaders voor vastgelegd. Die vrijblijvendheid vindt de regering ongewenst, gezien het belang ervan.

Probleemaanpak

De verschillende oorzaken zoals hierboven beschreven, worden in drie punten aangepakt:

1. Het verplicht registreren van alle soorten verzuim, dus ook geoorloofd (ziekte)verzuim en kortdurend ongeoorloofd verzuim, per klokuur (po en so), klokuur of lesuur (mbo) of lesuur (vo en vso);
2. Het registreren van redenen van afwezigheid in categorieën;
3. Het voorschrijven van elementen die in elk geval moeten terugkomen in het verzuimbeleid van scholen.

Verplicht registreren alle soorten verzuim

Met onderhavig wetsvoorstel wordt voor dit punt in de Wet op het primair onderwijs (hierna: WPO), de Wet op de expertisecentra (hierna: WEC), de Wet op het voortgezet onderwijs 2020 (hierna: WVO 2020) en de Wet educatie en beroepsonderwijs (hierna: WEB) vastgelegd dat een school al het verzuim moet registreren per klokuur (po en so), klokuur of lesuur (mbo) of lesuur (vo en vso), dus ook het geoorloofde (ziekte)verzuim en het kortdurend ongeoorloofde verzuim (minder dan zestien uur afwezig in vier weken). Hiermee krijgt de school zicht op het totale beeld van aanwezigheid op leerling-, klas- en schoolniveau en kan zij haar interventies (beschreven in het verzuimbeleid) hierop baseren.

Op het vo en mbo staan niet alleen leer- en kwalificatieplichtige leerlingen en studenten ingeschreven. Het is onwenselijk en onwerkbaar als de verzuimregistratie binnen de school of instelling uiteenloopt op basis van de leeftijd van de leerling of student. Daarom wordt de registratie van het verzuim verplicht voor alle leerlingen en studenten. Om het werkbaar te houden voor leraren moet ongeacht de leeftijd van de leerling of student de wijze waarop het verzuim geregistreerd wordt uniform zijn. Eenduidigheid in de communicatie en de toepassing van het verzuimbeleid bevorderen ook de effectiviteit en helderheid van het beleid. Scholen en gemeenten geven in onderzoek van Regioplan²¹ aan dat zij deze eenduidigheid belangrijk vinden en zij zoveel als mogelijk één lijn trekken in de verzuimaanpak ongeacht de leeftijd van de leerlingen en studenten.

De verzuimgegevens worden gedeeld met de leerplichtambtenaar in de volgende gevallen:

- Bij zestien uur in vier weken ongeoorloofd verzuim. Dan moet een school een melding doen bij de leerplichtambtenaar.
- Bij minder dan zestien uur in vier weken ongeoorloofd verzuim kan een school een melding doen. Dit als de school het verzuim zorgelijk vindt en het is vastgelegd in het verzuimbeleid.
- Bij luxe verzuim.
- Bij een melding langdurig ongeoorloofd verzuim (vier weken aaneengesloten niet naar school).

²⁰ <https://duo.nl/zakelijk/verzuim/verzuim/soorten-verzuim.jsp>

²¹ Regioplan (2022), Eindrapport verzuim 18+,

Voor jongeren waar de Leerplichtwet niet meer van toepassing is, wordt de grondslag om gegevens te delen buiten de instelling, nu niet uitgebreid.

Verzuim van minder dan zestien uur in vier weken kan een indicatie zijn van problemen die tot schooluitval kunnen leiden. De regering stelt voor om een grondslag te creëren waarmee een school al bij minder dan zestien uur in vier weken een melding mag doen bij de leerplichtambtenaar. Een school maakt hiervoor altijd zelf de afweging. Wanneer zij het noodzakelijk acht om snel een leerplichtambtenaar in te schakelen, *kán* een school ook bij kortdurend verzuim een melding doen. Daarbij stelt de regering wel de beperking voor dat in het verzuimbeleid van een school de elementen van het verzuimbeleid omschreven wordt, waaronder in welke gevallen of omstandigheden een school een leerplichtambtenaar inschakelt. Zie het kopje 'voorschrijven van verplichtende elementen verzuimbeleid' hieronder.

Om na een melding van ongeoorloofd verzuim het goede (en zo nodig stevige) gesprek tussen de leerplichtambtenaar en de leerling en de ouders te voeren, is het van belang dat de leerplichtambtenaar over alle verzuimgegevens beschikt. Dit biedt zicht op de totale afwezigheid van de leerling en op eventuele patronen in het verzuim. Juist het herkennen van patronen geeft een leerplichtambtenaar in het gesprek met de leerling en de ouders handvatten om dieper op de achtergrond van het verzuim in te gaan en meer gerichte actie in te zetten om zo toekomstig verzuim te voorkomen.²²

Registreren van redenen van afwezigheid in categorieën

Om goed zicht te hebben op de aanwezigheid en gerichte interventies te kunnen plegen, moet er beter zicht komen op de redenen van afwezigheid. Daarvoor is het van belang dat de juiste informatie in de registratie terecht komt en dat deze goed wordt verwerkt. Dit wetsvoorstel regelt dat scholen moeten registreren wat de redenen van afwezigheid van een leerling zijn, in vaste categorieën. Deze data gaan de school helpen bij het analyseren van gegevens, zodat patronen zichtbaar worden. Ook wordt data op groepsniveau - dus zonder herleidbare persoonsgegevens - vergelijkbaar tussen en binnen scholen, tussen en binnen samenwerkingsverbanden en tussen en binnen gemeenten. Dit geeft uiteindelijk ook landelijk een beeld van totale aan- en afwezigheid waardoor de regering gerichter beleid kan maken. De exacte categorieën zullen samen met partijen betrokken bij de aanpak van verzuim²³ worden bepaald en worden later vastgelegd in gedelegeerde regelgeving. Hierdoor kunnen categorieën ook eenvoudiger aangepast worden, als dat in de toekomst nodig blijkt te zijn. Uit het type categorie kan dan voortvloeien of sprake is van verzuim met of zonder geldige reden als bedoeld in de Leerplichtwet.

Voorschrijven van verplichtende elementen verzuimbeleid

Het is belangrijk dat scholen goed verzuimbeleid maken en vastleggen, dat onder andere gericht is op preventie en het aanpakken van beginnende en problematische afwezigheid. Met onderhavig wetsvoorstel worden verplichtende elementen vastgelegd die in het verzuimbeleid moeten worden opgenomen en die voor alle scholen en instellingen gaan gelden. Het verzuimbeleid moet eenvoudig vindbaar zijn voor leerlingen en ouders in de schoolgids. Voor het beroepsonderwijs geldt dit voor het studentenstatuut. Hiermee wordt geborgd dat de scholen nadenken over hun verzuimbeleid en zodoende passende maatregelen treffen om verzuim tegen te gaan. Op grond van de Wet medezeggenschap op scholen moet het bevoegd gezag voorafgaand aan het vaststellen van de schoolgids hierover instemming krijgen van het deel van de medezeggenschapsraad dat uit en door de ouders of leerlingen is gekozen. Aangezien

²² Leerplichtambtenaren werken volgens de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). Dit is een methodische aanpak en biedt duidelijkheid over wie wat doet in welke fase. De MAS beschrijft in een stappenplan vier routes bij meldingen van ongeoorloofd verzuim: vrijwillige (jeugd)hulp, Halt- straf, dwang in civielrechtelijk kader en dwang in strafrechtelijk kader. Bij verzuim met achterliggende problematiek staat de inzet van (jeugd)hulp voorop.

²³ Waaronder gemeenten, samenwerkingsverbanden, scholen en Ingrado.

het verzuimbeleid als verplicht onderdeel aan bod moet komen in de schoolgids, betekent dit dat de medezeggenschapsraad ook instemmingsrecht heeft over het verzuimbeleid.

Qua maatregelen wordt daarbij bijvoorbeeld gedacht aan de stappen die de school zet bij verzuim, variërend van hoe contact wordt onderhouden met leerling en ouders, een spijbelaanpak, het creëren van een veilige schoolomgeving, het melden van luxe verzuim tot het afleggen van huisbezoek. In ieder geval moet in het verzuimbeleid worden opgenomen in welke gevallen of omstandigheden de school ketenpartners zoals de leerplichtambtenaar of – afhankelijk van de afspraken binnen de gemeente - jeugdgezondheidszorg of jeugdhulp inschakelt. Op die manier zal voor de leerling, de ouders en andere betrokkenen op voorhand duidelijk zijn wanneer ketenpartners worden ingeschakeld.

De exacte elementen worden samen met alle betrokkenen verder uitgewerkt, zodat het werkbare kaders zijn en worden later vastgelegd in lagere regelgeving. Dit geeft de regering de mogelijkheid om specifieke accenten te leggen of aanvullingen voor te schrijven als daaraan, bijvoorbeeld om redenen van landelijke uniformiteit, behoefte zou bestaan. Scholen houden hiermee ruimte om het eigen verzuimbeleid te maken, maar wel op basis van werkzame interventies en binnen vastgestelde kaders.

Doelstellingen

De regering wil dat iedere school gaat kijken naar de totale aanwezigheid van leerlingen. Dit heeft ten eerste als doel dat zoveel mogelijk kinderen zoveel mogelijk aanwezig zijn en onderwijs volgen. Ten tweede kan beter preventief actie worden genomen voordat verzuim ontluikend wordt en kunnen gerichte interventies worden ingezet bij zorgelijk of ontluikend verzuim. Ten derde kunnen scholen op basis van deze data beter analyseren: wat voor patronen zijn zichtbaar op zowel individueel niveau als op groepsniveau? Hierdoor kunnen scholen beter signaleren wanneer afwezigheid zorgelijk is of dreigt te worden en kunnen ze tijdig actie ondernemen om aanwezigheid te bevorderen. Ten vierde dat ieder kind wordt gezien en ondersteund, helemaal als het even tegenzit, en wordt gemist als een kind er even niet is. Om zo langdurig verzuim te voorkomen.

2.2 Taak voor het samenwerkingsverband bij verzuim

Aanleiding

Uitgangspunt van passend onderwijs is dat leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen.²⁴ Schoolbesturen hebben hiertoe een zorgplicht, en samenwerkingsverbanden zijn verantwoordelijk voor een dekkend onderwijsaanbod.²⁵ Het samenwerkingsverband heeft als doel een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen te realiseren en wel zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Het tegengaan van verzuim en schooluitval vraagt daarom om goede samenwerking tussen scholen, samenwerkingsverbanden, gemeenten en hulp- en zorgverleners. In de praktijk vervullen samenwerkingsverbanden ook een rol ten aanzien van het tegengaan van verzuim en schooluitval. Deze taak is echter slechts impliciet opgenomen in de wet,

²⁴ Artikel 2.47, tweede lid, WVO 2020, artikel 18a WPO.

²⁵ De zorgplicht passend onderwijs is omschreven in artikel 40 lid 4 WPO, artikel 40 lid 5 WEC en artikel 12.34 lid 2c WVO 2020. 'Indien de toelating van een leerling die extra ondersteuning behoeft, wordt geweigerd, vindt de weigering niet plaats dan nadat het bevoegd gezag er, na overleg met de ouders en met inachtneming van de ondersteuningsbehoefte van de leerling en de schoolondersteuningsprofielen van de betrokken scholen, voor heeft zorg gedragen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten.'

Zie ook <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/zorgplicht-en-samenwerken-scholen-passend-onderwijsverantwoordelijkheid-van-de-scholen>

terwijl dat, zoals blijkt uit de wetsgeschiedenis en vanuit de maatschappij en politiek, wel van hen wordt verwacht.

In de toelichting bij het voorstel van de Wet tot herziening van de organisatie en financiering van de ondersteuning van leerlingen in het basisonderwijs, speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs (hierna: Wet passend onderwijs) staat: "Alle kinderen verdienen een plek in het onderwijs. In de afgelopen jaren is beleid ingezet om de thuiszittersproblematiek terug te dringen. [...] Toch is hiermee op langere termijn onvoldoende geborgd dat er geen kinderen meer zullen thuiszitten. Belangrijk doel van een nieuw wettelijk systeem is daarom een zo passend mogelijk onderwijsprogramma voor alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben in het onderwijs."²⁶

In de Wet op het onderwijstoezicht is opgenomen dat de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) bij de uitoefening van het toezicht onderzoek verricht aan de hand van onder meer de volgende indicatoren: het aantal leerplichtige jongeren wonend in het gebied van het samenwerkingsverband dat niet is ingeschreven bij een school als bedoeld in de Leerplichtwet en het aantal leerplichtige leerlingen van scholen in het samenwerkingsverband en dat het onderwijs aan de school waaraan zij zijn ingeschreven gedurende een aaneengesloten periode van ten minste vier weken zonder geldige reden niet meer volgt.²⁷ Dit heet respectievelijk absoluut verzuim en langdurig relatief verzuim. De memorie van toelichting op de Wet passend onderwijs vermeldt in dit verband het volgende: "De inspectie betreft het aantal thuiszitters als risicofactor bij de risicoanalyse van het samenwerkingsverband. Doel hiervan is dat de inspectie een beeld krijgt van hoe de schoolbesturen in het samenwerkingsverband de wettelijke zorgplicht voor alle leerlingen vervullen. Een bovengemiddeld aantal thuiszitters kan een reden zijn voor de inspectie om nader onderzoek te doen naar wat er aan de hand is."²⁸ Gegeven het bovenstaande is het nodig dat samenwerkingsverbanden, denkend aan de taak die zij hebben bij het tegengaan van verzuim, beschikken over de verzuimgegevens zodat zij hier ook naar kunnen handelen.

Probleembeschrijving

Uit het bovenstaande blijkt dat de taak van samenwerkingsverbanden ten aanzien van het terugdringen van leerlingen die niet naar school gaan slechts impliciet uit de wet volgt. Het ontbreken van een expliciete wettelijke taak van samenwerkingsverbanden bij het terugdringen van het aantal leerlingen dat niet naar school gaat, maakt ook dat een grondslag voor gegevensuitwisseling (uitwisseling van verzuimgegevens) voor dit doel ontbreekt. Terwijl het bieden van een goed ondersteuningsaanbod aan alle leerlingen begint bij het in beeld brengen van degenen die nu niet het juiste ondersteuningsaanbod hebben en daardoor niet naar school gaan, ook de kinderen die zijn vrijgesteld van de leerplicht (op grond van artikel 5 onder a Lpw) vanwege bijvoorbeeld het ontbreken van een passende plek in het onderwijs. Dit kan als een belangrijk signaal worden gezien en gebruikt. Het kunnen beschikken over en analyseren van deze gegevens is dus noodzakelijk bij het terugdringen van verzuim en schooluitval.

Verantwoordelijkheden samenwerkingsverband en schoolbesturen

Bij het expliciteren van de wettelijke taak van samenwerkingsverbanden staat voorop dat scholen verantwoordelijk blijven voor het verzuimbeleid van de leerlingen volgens de bestaande taken en verantwoordelijkheden. Wel zal met dit voorstel het samenwerkingsverband meer in positie worden gebracht om, in het bijzonder aan de preventieve kant, zijn taak ten aanzien van verzuim in te kunnen vullen. Enerzijds kan het samenwerkingsverband eerder betrokken worden door een school voor advisering over specifieke problematiek. Anderzijds kan het samenwerkingsverband adviseren of bemiddelen over het gewenste ondersteuningsaanbod als ouders en de school er samen

²⁶ Kamerstukken II 2011/12, 33106, nr. 3, p. 10.

²⁷ Artikel 15c Wet op het onderwijstoezicht.

²⁸ Kamerstukken II 2011/12, 33106, nr. 3, p. 38.

niet uitkomen. Het gaat erom dat alle partijen om een kind heen hun verantwoordelijkheden kennen en kunnen nemen om bij te dragen aan de ontwikkeling van het kind. Dit moet worden gezien als complementair aan de zorgplicht van scholen: die plicht kunnen scholen beter vervullen naarmate er een volledig dekkend aanbod is. In die zin helpt dit wetsvoorstel scholen hun zorgplicht (beter) te realiseren.

Probleemaanpak

De invulling van de wettelijke taak voor samenwerkingsverbanden voor verzuim ziet op twee niveaus. Samenwerkingsverbanden zijn verantwoordelijk voor het dekkend aanbod in de regio enerzijds en van samenwerkingsverbanden wordt verwacht dat zij verzuim helpen voorkomen en terugdringen. Zoals hierboven omschreven volgt deze verwachting onder meer uit de memorie van toelichting bij de Wet passend onderwijs en uit artikel 15c van de Wet op het onderwijstoezicht.

De verplichting voor samenwerkingsverbanden om te voorzien in een dekkend netwerk van voorzieningen in de regio wordt met het onderhavige wetsvoorstel nader ingevuld door in de WPO en de WVO 2020 te regelen dat deze ook inhoudt het uitbreiden van het ondersteuningsaanbod als blijkt dat er verzuim ontstaat bij een school als gevolg van het ontbreken van een zo passend mogelijke plaats voor een individuele leerling in de schoolcontext. In de WPO en WVO2020 wordt opgenomen dat de samenwerkingsverbanden een taak krijgen ten aanzien van verzuim om in samenwerking met relevante partijen het verzuim te voorkomen en terug te dringen. Samenwerkingsverbanden krijgen hiertoe toegang tot het verzuimregister en daarmee de beschikking over ongeoorloofd verzuimgegevens van de bij het samenwerkingsverband aangesloten scholen, die het verzuim melden via het register onderwijsdeelnemers van DUO. Ook wordt voorgesteld om samenwerkingsverbanden toegang te geven tot het vrijstellingsregister. Hiermee krijgt het samenwerkingsverband een actievere rol in het tegengaan van onnodige vrijstellingen. Voor deze nieuwe taak kan het noodzakelijk zijn dat het samenwerkingsverband kan zien of het een vrijstelling op grond van artikel 5, onderdeel a, van de Leerplichtwet betreft of niet. Het heeft immers geen enkele rol bij vrijstellingen op andere gronden, zoals richtingsbezwaar of het volgen van onderwijs in het buitenland. Laatstgenoemde gegevens zullen dan ook niet zichtbaar worden voor een samenwerkingsverband.

Met de juiste informatie kunnen samenwerkingsverbanden in individuele gevallen adviseren over verzuim of bemiddelen bij het vinden van het juiste ondersteuningsaanbod. Ook is het samenwerkingsverband hierdoor beter in staat te toetsen of het aanbod in de regio dekkend is. Hiervoor kan het noodzakelijk zijn voor een samenwerkingsverband om al het verzuim (met en zonder geldige reden) in te zien. Het samenwerkingsverband ontvangt alleen al die verzuimgegevens als de school dat noodzakelijk acht. Samenwerkingsverbanden kunnen nu al met scholen afspraken maken om in bepaalde individuele gevallen overleg te voeren, binnen de kaders van de (privacy) wet- en regelgeving.

Doelstellingen

Samenwerkingsverbanden worden beter toegerust om verzuim, schooluitval en onnodige vrijstellingen met schoolbesturen en gemeenten tegen te gaan. Dat regelt het voorliggende wetsvoorstel doordat de verplichting voor samenwerkingsverbanden om te zorgen voor een dekkend aanbod explicieter in de wet tot uitdrukking komt. Die verplichting wordt nader ingevuld door in de WPO, de WEC en de WVO 2020 duidelijk te maken dat deze ook inhoudt: het uitbreiden van het aanbod van onderwijs en onderwijsondersteuning als blijkt dat er verzuim of een vrijstelling ontstaat als gevolg van het ontbreken van een zo passend mogelijke plaats voor een individuele leerling (binnen de schoolcontext). Tevens wordt in de Wet register onderwijsdeelnemers geregeld dat vrijstellingsgegevens en verzuimgegevens kunnen worden verstrekt ten behoeve van samenwerkingsverbanden. Dit omdat samenwerkingsverbanden met dit wetsvoorstel in dat kader wettelijke taken krijgen toebedeeld.

De regering verwacht dat de voorgestelde aanscherping van de taak van samenwerkingsverbanden ten aanzien van verzuim en vrijstellingen op grond van artikel 5, onderdeel a, van de Leerplichtwet ervoor zal zorgen dat samenwerkingsverbanden in een betere informatiepositie komen. Daardoor zijn zij beter in staat het dekkend aanbod te creëren en de individuele leerling sneller te ondersteunen waar dat nodig is. En zullen meer leerlingen daardoor naar school gaan.

Scholen blijven verantwoordelijk voor verzuimbeleid

Scholen zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het verzuimbeleid van de leerlingen. In het eerste onderdeel van dit wetsvoorstel, zie hierboven onder 2.1, is beschreven hoe scholen deze verantwoordelijkheid moeten invullen. De rol van het samenwerkingsverband moet worden gezien als additioneel en ondersteunend aan de taak die scholen hebben bij het tegengaan van verzuim en bevorderen van aanwezigheid.

2.3 Hoofdpijnen van het voorstel: Onderwijskundig perspectief vrijstelling 5 onder a

Aanleiding

De regering heeft zichzelf ten doel gesteld om het aantal onnodige thuiszitters terug te brengen tot nul. Hierbij is het van belang dat bij het afgeven van een vrijstelling, waarbij de leerling uit de leerplicht wordt ontheven, altijd het onderwijskundig perspectief wordt meegewogen, ten einde onnodige vrijstellingen te voorkomen.

Het aantal afgegeven vrijstellingen op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet is de afgelopen tien jaar sterk toegenomen. In het schooljaar 2010-2011 werd 3.100 keer een beroep gedaan op een vrijstelling op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet. In het schooljaar 2018-2019 was dit aantal zo goed als verdubbeld tot 6.000. Het is niet bekend of dit betekent dat deze kinderen niet naar school gaan, maar gezien het feit dat zoveel mogelijk leerlingen onderwijs moeten volgen is dit een ongewenste ontwikkeling.

Achtergrond

Leerplichtwet

De Leerplichtwet regelt dat alle ouders of verzorgers verplicht zijn ervoor te zorgen dat hun kinderen ingeschreven staan op een school en deze geregeld bezoeken. Omdat kinderen verplicht onderwijs volgen worden zij voorbereid op een zelfstandig functioneren in de maatschappij. Kinderen in Nederland zijn volgens artikel 32 van de Leerplichtwet leerplichtig vanaf de leeftijd van vijf jaar. Vanaf de leeftijd van zestien jaar tot de leeftijd van achttien jaar zijn jongeren die nog geen startkwalificatie hebben behaald kwalificatieplichtig. Ouders of verzorgers kunnen van deze verplichting worden vrijgesteld als het kind vanwege lichamelijke of psychische redenen niet in staat is om naar school te gaan. De vrijstelling ontstaat van rechtswege indien voldaan wordt aan een aantal voorwaarden, zoals beschreven in de artikelen 6 en 7 van de Leerplichtwet. In de praktijk wordt vaak een beroep op deze vrijstelling gedaan voor kinderen met uiteenlopende, complexe en vaak meervoudige problematiek.

Procedure totstandkoming vrijstelling in de praktijk

Op dit moment doen ouders of verzorgers een beroep op vrijstelling op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet bij de gemeente middels een kennisgeving. Deze kennisgeving moet vergezeld gaan van een verklaring van een door de gemeente aangewezen arts, niet zijnde de behandelend arts, waaruit blijkt dat het kind niet geschikt geacht wordt om tot een school te worden toegelaten. De vrijstelling ontstaat van rechtswege op het moment dat de ouders of verzorgers een beroep op de vrijstelling doen en daarbij aan de voorwaarden voldoen. De leerplichtambtenaar heeft geen inhoudelijke rol, maar controleert of aan de voorwaarden is voldaan, zoals of het advies

van de arts aanwezig is en of – bij een tijdelijke vrijstelling – op tijd opnieuw een beroep wordt gedaan op een vrijstellingsgrond. Leerplichtambtenaren hebben geen juridische mogelijkheden om vrijstellingen op grond van artikel 5 onder a af te wijzen als daar een beroep op wordt gedaan. Leerplichtambtenaren kunnen echter wel een belangrijke rol spelen in het proces. Als zij tijdig worden betrokken bij het vrijstellingsproces, kunnen zij eraan bijdragen dat dit zorgvuldig verloopt en op die manier van grote betekenis zijn voor het kind en de ouders of verzorgers. Ook is het belangrijk dat zij de regie op het proces kunnen voeren. Zo wordt voorkomen dat kinderen buiten beeld raken, ongemerkt niet opnieuw worden vrijgesteld of ongemerkt wel opnieuw worden vrijgesteld.

Uit onderzoek uit 2016²⁹ blijkt dat de helft van de leerplichtorganisaties³⁰ in gesprek gaat met het samenwerkingsverband als er een beroep wordt gedaan op een vrijstelling 5 onder a. Dat heeft in de praktijk nog niet altijd een vaste vorm en is sterk afhankelijk van de situatie. In sommige gevallen worden samenwerkingsverbanden enkel geïnformeerd over het aantal vrijstellingen. Andere leerplichtorganisaties zeggen dat de rol van het samenwerkingsverband in het voortraject ligt, bijvoorbeeld als school en ouders of verzorgers er samen niet uitkomen. Het betrekken van het samenwerkingsverband op casusniveau (na een beroep op een vrijstelling 5 onder a van de Leerplichtwet) is momenteel nog geen gemeengoed.

Er zijn grofweg twee groepen vrijgestelden te onderscheiden. Enerzijds zijn dat kinderen die veelal vanaf het begin van de leerplichtige leeftijd een vrijstelling 5 onder a krijgen en afkomstig zijn van de medische kinderdagverblijven of kinderdienstencentra. Daarnaast is er een groep jongeren die op latere leeftijd voor het eerst een vrijstelling krijgt. Bij deze jongeren gaat het doorgaans om een vrijstelling om psychische redenen. Alhoewel het beroep op een vrijstelling wettelijk gezien door ouders of verzorgers moet worden gedaan, komt het initiatief bij de vijfjarigen vaak vanuit de zorginstelling (medisch kinderdagverblijf of kinderdagcentrum) waar het kind staat ingeschreven, zo blijkt uit het in 2016 uitgevoerde onderzoek. Indien een beroep op een vrijstelling wordt gedaan voor oudere kinderen die voorheen wel onderwijs hebben gevolgd, kan het initiatief in de praktijk vanuit verschillende hoeken komen. Ouders of verzorgers, school en de leerplichtambtenaar kunnen gezamenlijk tot de conclusie komen dat een vrijstelling noodzakelijk is, maar het komt ook voor dat ouders of verzorgers zelf het initiatief nemen of op het spoor worden gebracht door de school of het samenwerkingsverband.

Probleembeschrijving

In 2016 is onderzoek gedaan³¹ naar de achtergrond van de stijging van het aantal vrijstellingen en de vrijstellingen zelf en er worden twee problemen gesignaleerd:

1. Artsen³² geven aan dat zij niet altijd voldoende op de hoogte zijn van het onderwijsaanbod en de onderwijsontwikkelingen om goed te kunnen beoordelen of een kind in staat is om naar school te gaan. Van samenwerkingsverbanden en leerplichtambtenaren komen eveneens signalen dat artsen hiervan soms onvoldoende kennis. Zij kennen voorbeelden van situaties waarin voor een kind een vrijstelling is ontstaan, terwijl zij inschatten dat er wel degelijk mogelijkheden voor onderwijs waren.

²⁹ Kamerstukken II 2016/17, 31497, nr. 221, Bijlage: Onderzoek naar de groei van vrijstellingen 5 onder a, Regioplan.

³⁰ Gemeenten met afdelingen leerplicht, RMC-regio's en regionale bureaus voor leerplicht en/of RMC.

³¹ Kamerstukken II 2016/17, 31497, nr. 221, Bijlage: Onderzoek naar de groei van vrijstellingen 5 onder a, Regioplan.

³² Uit interviews met GGD-artsen, orthopedagogen van kinderdagcentra en medisch adviseurs. Onderzoek naar de groei van vrijstellingen 5 onder a, Regioplan.

2. In de huidige procedure komt het onderwijskundige perspectief niet aan bod. Hierdoor worden er waarschijnlijk vrijstellingen afgegeven die niet noodzakelijk zijn. Het oordeel of een kind psychisch of lichamelijk niet in staat is om onderwijs te volgen, is een medisch oordeel dat door een arts wordt gegeven. Tegelijkertijd wordt dat oordeel gegeven in relatie tot de (maatwerk)mogelijkheden die er binnen het onderwijs in de regio beschikbaar zijn. De huidige procedure voor vrijstellingen op grond van artikel 5, onder a, van de Leerplichtwet houdt onvoldoende rekening met nieuwe mogelijkheden en ontwikkelingen in combinaties van onderwijs en zorg.

Naast het ontbreken van een onderwijskundige benaderingswijze bij de afgifte van een vrijstelling wordt ook de duur van de vrijstelling gezien als een probleem. Op dit moment bestaan in de huidige wet twee opties: een tijdelijke vrijstelling voor de duur van een jaar, of een permanente vrijstelling voor de duur van de gehele leerplichtige leeftijd, wanneer uit de verklaring van de arts blijkt dat de jongere nooit geschikt zal zijn een school of instelling te bezoeken. Een tijdelijke vrijstelling moet ieder jaar opnieuw worden aangevraagd, terwijl een permanente vrijstelling definitief is en geen uitzicht meer biedt op een heroverweging na een aantal jaren. Vanuit artsen, leerplichtambtenaren en ouders of verzorgers klinkt de roep om meer flexibiliteit in de duur van de vrijstelling te creëren. Soms is het voor de arts al duidelijk dat een kind langer dan een jaar geen onderwijs zal kunnen volgen, maar dat er nog wel hoop is op verbetering of uitzicht op nieuwe mogelijkheden in het onderwijs na een langere periode dan een jaar. Hiervoor is in de huidige wet geen passende oplossing.

Wetswijziging sorteert nog niet het beoogde effect

Als gevolg van het invoeren van passend onderwijs werd een daling verwacht van het aantal vrijstellingen op grond van artikel 5 onder a. Er werd bij het invoeren vanuit gegaan dat voor veel meer kinderen een zo passend mogelijke plek binnen onderwijs of zorg kon worden gevonden. Het uitgangspunt is nu nog steeds dat er voor zoveel mogelijk kinderen, ongeacht de beperking, een plek binnen het onderwijs gevonden kan worden. Desondanks is het aantal vrijstellingen niet gedaald.

Probleemaanpak

Het voorstel is dat voor een vrijstelling 5 onder a van de Leerplichtwet als voorwaarde gaat gelden dat een zo volledig mogelijke afweging gemaakt wordt van de noodzaak tot een vrijstelling in het belang van het kind, door ook de onderwijskundige benaderingswijze bij de procedure te betrekken en het samenwerkingsverband hierbij een rol te geven. De afgifte van een vrijstelling blijft gebaseerd op het deskundige oordeel van de arts, die daarbij wordt geadviseerd door het samenwerkingsverband. Hiernaast moet de duur van de vrijstelling aansluiten bij de geconstateerde problematiek van het betreffende kind. De regering stelt voor om de vrijstelling voor de duur van de gehele leerplichtige leeftijd af te schaffen. Om te voorkomen dat ouders of verzorgers vaker dan nodig de procedure van het beroep op een vrijstelling moeten doorlopen, wordt wel de mogelijkheid gecreëerd om een kind voor een periode langer dan een jaar vrij te stellen van de leerplicht.

Concreet regelt dit onderdeel van het wetsvoorstel het volgende:

1. Het betrekken van de onderwijskundige benaderingswijze wettelijk wordt verankerd in de Leerplichtwet en de Leerplichtwet BES. Zowel van het regionaal beschikbare ondersteuningsaanbod als van de individuele leermogelijkheden van het kind dient een volledig beeld te zijn, voordat een beroep op een vrijstelling kan worden gedaan. Dit houdt in dat samenwerkingsverbanden een taak krijgen en onderdeel uit gaan maken van het proces tot afgifte van een vrijstelling.
2. Er komt meer variatie in de duur van een vrijstelling. Door de ontwikkelingen binnen onderwijs en zorg kan tussentijds gezien worden of een passend onderwijs- of zorgaanbod tot stand is gekomen waardoor het kind of de jongere onderwijs zou kunnen volgen. Hierdoor is meer maatwerk mogelijk en kan er tussentijds gekeken worden of het kind inmiddels weer naar school kan.

3. De regierol, die gemeenten nu al in de praktijk hebben, wordt sterker verankerd. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het proces rondom de vrijstelling. In dit wetsvoorstel wordt geregeld dat het college van burgemeester en wethouders het samenwerkingsverband om een advies vraagt.

Afbakening

Dit wetsvoorstel ziet uitsluitend op de procedure rond de afgifte van vrijstellingen als bedoeld in artikel 5, onder a, van de Leerplichtwet. Dit houdt in dat het wetsvoorstel niet gericht is op de groep ouders of verzorgers met overwegende bedenkingen tegen de richting van scholen, zoals bedoeld in artikel 5 onder b van de Leerplichtwet. De twee genoemde vrijstellingen hebben ieder eigen grondslagen waarop de vrijstelling is gebaseerd. Deze vrijstellingen worden afzonderlijk van elkaar gezien en er is geen sprake van uitwisselbaarheid van de vrijstellingen.

Rol van de ouders

Het beroep op een vrijstelling wordt gedaan door ouders of verzorgers. In dit voorstel veranderen die rol en de procedure niet. Het is en blijft een keuze van ouders om het beroep op een vrijstelling voor hun kind te doen. De regering verwacht dat het college van burgemeester en wethouders, vanuit hun verantwoordelijkheid voor het proces rondom een vrijstelling, ervoor zorgt dat ouders worden geïnformeerd over de inhoud van het advies en de mogelijkheden binnen het onderwijs.

Rol van het samenwerkingsverband

Samenwerkingsverbanden kunnen zowel van het regionaal beschikbare ondersteuningsaanbod als van de individuele leermogelijkheden van het kind een volledig beeld verkrijgen. Op deze grondslag moeten zij de arts adviseren over de mogelijkheden voor een kind om onderwijs te kunnen volgen. Dit gebeurt in de huidige praktijk al en die rol wordt in dit wetsvoorstel bevestigd. Het mag echter niet zo zijn dat een vrijstelling wordt aangevraagd vanwege het ontbreken van een dekkend onderwijsaanbod in de regio. Een dekkend onderwijsaanbod kan bijvoorbeeld ook (net) buiten de regio mogelijk kan zijn. Een voorbeeld hiervan is een regio die zelf geen scholen/locaties voor (voortgezet) speciaal onderwijs heeft binnen de grenzen van het samenwerkingsverband.

Voorliggend wetsvoorstel regelt ook dat samenwerkingsverbanden inzicht krijgen in verzuimgegevens en de vrijstellingen op grond van artikel 5, onder a, van de Leerplichtwet om zo hun taak beter uit te kunnen voeren. Hiernaast is het belang van het samenwerkingsverband erin gelegen dat een beroep op een vrijstelling een signalerende werking kan hebben over het ontbreken van een dekkend aanbod in de regio. Het samenwerkingsverband heeft er ook baat bij meer zicht te krijgen op de achtergrond van het beroep op een vrijstelling om zo het dekkend aanbod te kunnen blijven creëren.

Rol van de gemeente

Het handhaven van de leerplicht is een gemeentelijke taak. Binnen de wettelijke kaders van de Leerplichtwet mogen gemeenten zelf invulling geven aan deze taak. De regierol die gemeenten nu vaak al nemen ten aanzien van het ontstaan van een vrijstelling wordt met dit voorstel bevestigd. Vanuit die rol verzoekt het college van burgemeester en wethouders aan het samenwerkingsverband om in een concreet geval een advies te geven over de mogelijkheden voor een kind op het gebied van onderwijs en ondersteuning. Daarnaast heeft het college van burgemeester en wethouders tot taak toe te zien op de naleving van de Leerplichtwet. Daaruit volgt onder meer dat het college zicht houdt op de vrijstellingen die in de gemeente bestaan. Die worden op grond van artikel 12, tweede lid, van de Wet register onderwijsdeelnemers ook aan het vrijstellingsregister geleverd.

Bij de regierol van de gemeente hoort ook dat in de gaten wordt gehouden of er vrijstellingen aflopen, en of er voldoende actie wordt ondernomen door de verantwoordelijke personen en organisaties om te bezien of er een zo passend mogelijke plek in het onderwijs gevonden kan worden zodat een jongere weer naar school kan. Daarmee kan het college van burgemeester en wethouders bijdragen aan het terugdringen van het aantal vrijstellingen.

Rol van de arts

De arts, niet zijnde de behandelende arts, of door een academisch geschoolde of daarmee bij ministeriële regeling gelijkgestelde pedagoog of psycholoog, geeft op basis van zijn kennis en kunde een verklaring over de lichamelijke en psychische gesteldheid van het kind of jongere en kan daarbij aangeven wat de mate van belastbaarheid van het kind is. Op basis hiervan wordt al dan niet een verklaring tot vrijstelling afgegeven. Het wetsvoorstel tast de onafhankelijke positie van deze arts niet aan. Dit wetsvoorstel voegt het onderwijskundig perspectief toe aan de procedure tot het ontstaan van de vrijstelling. De verwachting is dat deze toevoeging zorgt voor extra waarborgen en zo een meerwaarde heeft voor het ontstaan van een vrijstelling. Aan de rol van de arts die door het college van burgemeester en wethouders is aangewezen mag geen afbreuk worden gedaan. Er blijft sprake van een (medisch) oordeel van de arts. Daarbij wordt het advies vanuit onderwijskundige invalshoek, waar het samenwerkingsverband advies over uitbrengt, door de arts meegewogen in zijn medische oordeel over de psychische of lichamelijke mogelijkheden van een kind en de vraag of een kind geschikt is om onderwijs te volgen.

Het proces na wijziging van de wet

In de praktijk wordt meestal een aantal stappen doorlopen voordat een vrijstelling op grond van artikel 5 onder a ontstaat. De hieronder omschreven stappen omvatten wettelijk verplichtte stappen, maar ook stappen die niet expliciet zijn vastgelegd omdat gemeenten zelf invulling geven aan de handhavende taak, maar wel mogelijk zijn in de praktijk na de wijziging.

- Een ouder die een beroep wil doen op een vrijstelling 5 onder a meldt zich bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het kind staat ingeschreven.
- Het college van burgemeester en wethouders kan zorgen voor een gesprek waarbij ten minste betrokken zijn: de leerplichtambtenaar, een vertegenwoordiger van het samenwerkingsverband, een door de gemeente aangewezen onafhankelijk arts, psycholoog of pedagoog, de ouder(s) of wettelijke vertegenwoordiger(s) die een beroep doet op de vrijstelling en waar mogelijk ook het kind/de jongere zelf.
- Het college van burgemeester en wethouders verzoekt het samenwerkingsverband te adviseren over de mogelijkheden voor het kind binnen het onderwijsstelsel en of er een passend aanbod is, en draagt er zorg voor dat de arts en de ouders dat advies krijgen. Het advies is vormvrij, en kan bijvoorbeeld ook in een gesprek worden gegeven.
- De ouders of verzorgers melden zich bij de arts voor het medisch advies en de arts beoordeelt op basis van eigen onderzoek en met inachtneming van het advies van het samenwerkingsverband of hij het kind geschikt acht om naar school te gaan.
- De arts stelt een verklaring op, als hij oordeelt dat een kind niet geschikt is om naar school te gaan. Daarin wordt ook verklaard voor welke periode de vrijstelling geldt.
- De ouders of verzorgers beroepen zich (eventueel) vervolgens op de vrijstelling en melden dit bij het college van burgemeester en wethouders.
- Op basis van de kennisgeving van de ouders of verzorgers en de verklaring van de arts ontstaat de vrijstelling van rechtswege voor de duur van de in de verklaring aangegeven periode.

Wijzigingen in de duur van de vrijstelling

Het doel van het wetsvoorstel is, naast het betrekken van de onderwijskundige benaderingswijze, dat ruimte geboden wordt voor het in acht nemen van de

ontwikkelingen in het onderwijs en in de zorg bij het ontstaan van de vrijstelling. Steeds meer maatwerk komt op die manier tot stand. Dat betekent dat er steeds meer mogelijkheden ontstaan voor kinderen in het onderwijs, al dan niet in combinatie met de zorg. Dit leidt ertoe dat de afgifte van de vrijstelling voor de gehele leerplichtige leeftijd in de meeste gevallen niet meer nodig zal zijn. De regering stelt dan ook voor om de huidige tweedeling tussen enerzijds de vrijstelling voor een jaar en anderzijds de vrijstelling voor de duur van de gehele leerplichtige leeftijd, te laten vervallen. In plaats daarvan moet uit de verklaring van de arts blijken voor welke periode deze het kind niet in staat acht om onderwijs te volgen op een school.

Voor kinderen voor wie er geen zicht op verbetering is en de ontwikkelingen in het aanbod en in het maatwerk in het onderwijs en in de zorg geen oplossing bieden, bestaat de afwegingsruimte voor de arts om in zijn advies een lange periode van de geldigheid van de vrijstelling op te nemen. Na afloop van deze termijn vindt er op basis van een nieuwe aanvraag van de ouders of verzorgers een afweging plaats over de vrijstelling. De ontwikkelingen binnen het onderwijs of de zorg maken dat een heroverweging van de vrijstelling na een bepaalde periode noodzakelijk is. In het advies van het samenwerkingsverband dat betrokken wordt bij het ontstaan van de vrijstelling kan het samenwerkingsverband aandacht besteden aan de perspectieven op het gebied van onderwijs in de regio. Dit is ook in het belang van de ouders of verzorgers en het kind, omdat ontwikkelingsmogelijkheden binnen het onderwijs en de zorg op deze manier onderwerp van gesprek kunnen blijven. Het is niet de bedoeling dat ouders of verzorgers en kinderen onnodig worden belast met een nieuwe procedure.

Overigens was al bij de totstandkoming van de Leerplichtwet 1969 de gedachte dat vrijstellingen niet voor al te lange tijd moesten worden gegeven, omdat er snelle ontwikkelingen in zowel de medische wetenschap als in het onderwijs waren. In de memorie van toelichting bij het originele artikel werd die gedachte al onderstreept.³³ Ook nu nog is de regering van mening dat de afgifte van een vrijstelling voor de gehele leerplichtige leeftijd meestal niet noodzakelijk is en bovendien onwenselijk, gezien de ontwikkelingen die ook nu nog plaats vinden in zowel het onderwijs als in de zorg.

Doelstellingen

Het doel van dit wetsvoorstel is dat het ontstaan van een vrijstelling alleen gebeurt in situaties waarin er redelijkerwijs geen vorm van onderwijs mogelijk is waar (de ontwikkeling van) het kind bij gebaat is. Dat maakt het van groot belang dat de afweging voorafgaand aan het ontstaan van de vrijstelling grondig is – dat het onderwijskundig perspectief is afgewogen - en dat de duur van de afgifte van de vrijstelling aansluit bij het kind en zijn ontwikkelingspotentieel en daarmee in belang is van het kind. Om dat doel te bereiken, wordt in dit wetsvoorstel vastgelegd dat de arts die beoordeelt of een kind psychisch of lichamelijk niet geschikt is om onderwijs te volgen, ook altijd een advies vanuit een onderwijskundige benaderingswijze tot zijn beschikking heeft bij zijn afweging. Naast deze toevoeging van de onderwijskundige benaderingswijze in de procedure van afgifte van een vrijstelling, wordt met dit wetsvoorstel geregeld dat de duur van de vrijstelling wordt aangepast.

3. Gegevensverwerking en privacyaspecten

3.1 Eenduidige registratie

Verplicht registreren van alle soorten verzuim

Op dit moment maken scholen onderscheid in het registreren van geoorloofd verzuim en het registreren én melden van ongeoorloofd verzuim. Scholen hebben nu geen wettelijke verplichting om geoorloofd verzuim structureel te registreren. Vaak doen ze dat al wel.

³³ Kamerstukken II 1967/68, 9039, nr. 3

Dit wetsvoorstel regelt dat scholen verplicht alle soorten verzuim gaan registreren in redenen van afwezigheid.

Voor de uitoefening van hun taak hebben leerplichtambtenaren gegevens nodig, die zij ontvangen via het register onderwijsdeelnemers. Dit heeft betrekking op ongeoorloofd verzuim. Bij een melding van ongeoorloofd verzuim wordt al het voorgaande verzuim wordt meegestuurd naar de leerplichtambtenaar. Dit is nodig om zo het goede gesprek te kunnen voeren. Het biedt zicht op de totale afwezigheid van een leerling en op eventuele patronen in het verzuim. Juist het herkennen van patronen geeft een leerplichtambtenaar handvatten om dieper op de achtergrond van het verzuim in te gaan en meer gerichte actie in te zetten om zo toekomstig verzuim te voorkomen.

Registreren van redenen van afwezigheid

Scholen gaan registreren in vaste categorieën wat de redeneren van afwezigheid van een leerling zijn. Deze data gaan een school helpen bij het analyseren van gegevens, zodat patronen zichtbaar worden op zowel individueel niveau als op groepsniveau. Deze gegevens blijven op schoolniveau en zullen niet op individueel niveau gedeeld worden met derden. Door op groepsniveau (bijvoorbeeld op schoolniveau of samenwerkingsverbandniveau) gegevens te delen, worden deze data vergelijkbaar met andere groepen.

Voor het delen op individueel niveau van verzuim met de leerplichtambtenaar, wordt alleen onderscheid gemaakt tussen verzuim met of zonder geldige reden als bedoeld in de Leerplichtwet. Uit het type categorie kan dan gaan blijken.

Voorschrijven verplichtende elementen in het verzuimbeleid

Voor dit onderdeel worden geen gegevens verwerkt. Dit onderdeel regelt dat scholen verzuimbeleid met verplichtende elementen moeten voeren.

3.2 Taak voor het samenwerkingsverband bij verzuim

Door het regelen van een wettelijke taak wordt het mogelijk voor samenwerkingsverbanden om verzuimgegevens en vrijstellingen op grond van artikel 5, onder a, Leerplichtwet te ontvangen uit het register onderwijsdeelnemers. Dit zijn gegevens die zien op ongeoorloofd verzuim en vrijstellingen. Zoals hierboven is uiteengezet, geldt geen wettelijke verplichting om gegevens over geoorloofd verzuim centraal te registreren en is er geen grondslag voor het delen van deze gegevens.

Met de voorgestelde aanscherping van de wettelijke taak voor samenwerkingsverbanden worden samenwerkingsverbanden in positie gebracht ten aanzien van zowel het creëren van het dekkend aanbod als het adviseren in individuele gevallen.

Het wetsvoorstel beoogt stevige grondslagen voor het uitwisselen van gegevens te bieden, zodat samenwerkingsverbanden over de benodigde gegevens kunnen beschikken om in positie te worden gebracht ten aanzien van zowel het creëren van het dekkend aanbod als het adviseren in individuele gevallen. Voor het verwerken van persoonsgegevens - waaronder gezondheidsgegevens - is het conform de AVG verplicht dat de verwerkingsverantwoordelijke een DPIA uitvoert. Daarin dient onder meer te worden omschreven hoe persoonsgegevens worden verwerkt en waarom op die manier. Daarbij dient ook te worden onderbouwd waarom het noodzakelijk en proportioneel is, dienen risico's in kaart te worden gebracht en onderbouwd op welke wijze de risico's worden ondervangen.

Realiseren dekkend aanbod

Een samenwerkingsverband weet welk soort onderwijsaanbod (inclusief voorzieningen om onderwijs ook passend te laten zijn) er is in zijn werkingsgebied. Op basis van cijfers en kenmerken (bijvoorbeeld leeftijdscategorie en schoolniveau) kan een samenwerkingsverband inzicht hebben in de populatie leerlingen. Als een samenwerkingsverband inzicht heeft in aantallen van verzuim, dan heeft een samenwerkingsverband inzicht in het potentieel aantal leerlingen dat niet naar school

gaat. Voor dit inzicht zijn geen persoonsgegevens nodig, alleen aantallen van soorten verzuim zonder geldige reden binnen het werkingsgebied van een samenwerkingsverband. Samenwerkingsverbanden zouden op basis hiervan een inschatting moeten kunnen maken van het potentieel aantal leerlingen dat niet naar school gaat en omdat ze inzicht hebben in het soort verzuim ook in welk soort voorzieningen er nodig zijn. Op basis daarvan, een duidelijke analyse en verdiepende doorvraag zou een samenwerkingsverband beter moeten kunnen zorgen voor een dekkend aanbod in algemene zin en daarmee kunnen sturen op het terugdringen van het aantal leerlingen dat niet naar school gaat.

Advies in een individueel geval

Voor het adviseren en helpen in een individueel geval, ook als het gaat om een kind met een vrijstelling op grond van artikel 5, onder a, Leerplichtwet, moet een samenwerkingsverband weten om welk kind het gaat. Voor het sturen op het terugdringen van het aantal kinderen dat niet naar school gaat is kennis over aantallen niet voldoende. Hiervoor heeft een samenwerkingsverband persoonsgegevens nodig van een kind.

Proportionaliteit en subsidiariteit van de gegevensverwerking

PM uitwerking van deze paragraaf en verwerken advies van de Autoriteit Persoonsgegevens.

3.3 Betrekken onderwijskundig perspectief bij vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden

Vanwege de aard van de lichamelijke of psychische problematiek van kinderen voor wie beroep wordt gedaan op een vrijstelling, is het noodzakelijk dat voor een goede advisering door het samenwerkingsverband in algemene zin kennis genomen moet worden van medische gegevens. Kennis van de medische achtergrond van deze kinderen is noodzakelijk om een realistische inschatting te kunnen maken van de mogelijkheden voor onderwijs voor de leerling in kwestie. Er moet contact zijn tussen de door het college van burgemeester en wethouders aangewezen arts en het samenwerkingsverband, over de specifieke problematiek en de onderwijskundige mogelijkheden. Uiteraard houdt de arts zich wel aan zijn medisch beroepsgeheim.

Het college van burgemeester en wethouders, vaak vertegenwoordigd door de leerplichtambtenaar, verkrijgt geen medische gegevens, omdat de leerplichtambtenaar geen inhoudelijke rol heeft bij het ontstaan van de vrijstelling.

4. Verhouding tot hoger recht

In het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind (hierna: IVRK) wordt een aantal uitgangspunten over de rechten van het kind geregeld. Nederland heeft het IVRK ondertekend en geratificeerd. Dat wil zeggen dat Nederland zich moet inzetten om ervoor te zorgen dat de regels in het verdrag in Nederland worden nageleefd. Een van de bepalingen uit dit verdrag is ieder kind recht heeft op onderwijs en het is van belang dat ieder kind volwaardig mee kan doen. Er zijn drie artikelen in het IVRK die hierbij belangrijk zijn: de artikelen 24, 28 en 29. Op grond van artikel 28 en 29 heeft een kind recht op onderwijs en recht op onderwijs dat gericht is op een zo volledig mogelijke ontplooiing van het kind.

Met dit wetsvoorstel worden deze rechten verder ingevuld. Dit gebeurt doordat scholen gaan kijken naar de totale aan- en afwezigheid van leerlingen, in plaats van alleen afwezigheid (verzuim) zonder geldige reden. Zo valt het eerder op als een kind niet aanwezig is en kan er snel actie worden ondernomen en maatwerk worden geboden. Ook worden samenwerkingsverbanden in een betere informatiepositie gebracht en beter toegerust om verzuim, schooluitval en onnodige vrijstellingen tegen te gaan. Daardoor zijn zij beter in staat het dekkend aanbod te creëren en de individuele leerling sneller te

ondersteunen waar dat nodig is. Bij het bepalen of een vrijstelling wordt afgegeven moet daarbij altijd het onderwijskundig perspectief mee worden gewogen.

Het betrekken van een onderwijskundig perspectief bij de vrijstellingsprocedure, dat met dit wetsvoorstel wordt geregeld, betekent tevens een verdere invulling van artikel 24, tweede lid, onder c en d, van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (hierna: VN-verdrag handicap). Uit dit artikel volgt dat, om het recht op onderwijs voor mensen met een beperking te realiseren, zij de juiste ondersteuning ontvangen. Tevens moeten zoveel mogelijk op het individu toegespitste juiste aanpassingen worden gedaan als de leerling dat nodig heeft. De vraag om aanpassing moet wel redelijk zijn. Deze verplichting om doeltreffende aanpassingen te doen is uitgewerkt in het VN-verdrag handicap. Verder hebben onderwijsinstellingen een onderzoeksplicht, wat inhoudt dat zij niet zonder meer een leerling mogen weigeren, maar moeten onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om doeltreffende aanpassingen te verrichten. Tevens moeten scholen beschrijven welke voorzieningen zijn getroffen voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven. Dit is gekoppeld aan de individuele scholen.

5. Gevolgen

5.1. Gevolgen voor het doenvermogen

Dit wetsvoorstel zal ertoe leiden dat de belasting op het doenvermogen van burgers (kinderen en hun ouders) wordt verminderd. Doordat er meer variatie in de duur van een vrijstelling op grond van artikel 5, onder a, Leerplicht komt, kan langer dan voor de duur van een jaar een vrijstelling ontstaan. Ouders hoeven dan niet meer elkaar de procedure voor het ontstaan van een vrijstelling te volgen.

5.2. Gevolgen voor de regeldruk

Deze paragraaf omschrijft de eventuele gevolgen op het gebied van administratieve lasten. Hieronder worden de kosten verstaan om te voldoen aan informatieverplichtingen aan de overheid, voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. Administratieve lasten komen voort uit het verzamelen, bewerken, registreren, bewaren en ter beschikking stellen van informatie. De kosten en besparingen als gevolg van dit wetsvoorstel zijn in kaart gebracht met het standaardkostenmodel (SKM) dat is opgesteld door het Ministerie van Financiën.

5.2.1 Eenduidige en vereenvoudigde verzuimregistratie

PM

5.2.2 Taak voor het samenwerkingsverband bij verzuim

PM

5.2.3 Betrekken onderwijskundig perspectief bij vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden

Uitgaande van 6.000 afgegeven vrijstellingen in het schooljaar 2018-2019 leidt dit tot de volgende lastenverdeling. De adviesrol die het samenwerkingsverband krijgt past bij de huidige rol en wettelijke taak die het samenwerkingsverband heeft om te zorgen voor dekkend onderwijsaanbod in de regio. De rol die ze in dit wetsvoorstel toebedeeld krijgen sluit aan bij deze bestaande taakinfilling. Omdat de adviesrol van het samenwerkingsverband vormvrij is gelaten in dit voorstel, is het aan het samenwerkingsverband om het advies op te stellen en aan de arts te geven. Dit maakt dat het gaat om minimale verzwaaring van de administratieve lasten die kunnen worden opgevangen binnen de samenwerkingsverbanden.

De regierol op het proces dat door het college van burgemeester en wethouders wordt ingevuld, sluit aan bij de huidige praktijk. De rol wordt bevestigd in dit wetsvoorstel en daarmee verandert er niet tot nauwelijks iets voor het college van burgemeester en wethouders. Van het college wordt gevraagd advies aan te vragen bij het

samenwerkingsverband. Dit is een administratieve handeling die gezien het aantal vrijstellingen en de verspreiding hiervan over alle gemeenten minieme gevolgen heeft voor de administratieve lasten en kan worden opgevangen binnen de huidige taken voor leerplicht die het college van burgemeester en wethouders heeft.

Voor ouders of verzorgers zal het in enkele gevallen betekenen dat zij niet meer eenmalig een vrijstelling aanvragen voor de gehele leerplichtige leeftijd, maar tussentijds opnieuw een vrijstelling aanvragen. Voor andere ouders of verzorgers betekent dit dat zij dit juist minder vaak moeten doen, omdat de vrijstelling langer dan een jaar geldig is. Hierom gaan we uit van geen tot minieme gevolgen voor de administratieve lasten van ouders of verzorgers.

Voor artsen betekent het wetsvoorstel dat zij het advies van het samenwerkingsverband moeten betrekken bij het opstellen van de verklaring. Dit is een extra stap die gezien het aantal vrijstellingen en de spreiding hiervan over alle gemeenten minieme gevolgen heeft voor de administratieve lasten voor artsen en kan worden opgevangen binnen de huidige taken die artsen hebben bij het opstellen van een verklaring.

PM verwerken advies van het Adviescollege Toetsing en Regeldruk

6. Gevolgen voor Caribisch Nederland

6.1 Eenduidige en vereenvoudigde verzuimregistratie

Er is geen reden om de verzuimregistratie op Caribisch Nederland af te laten wijken van wat er in dit wetsvoorstel is beschreven. Ook op de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba is het namelijk belangrijk om te weten welke leerlingen waarom verzuimen om ook daar eerder leerlingen in beeld te hebben waar afwezigheid een probleem kan worden. De voorgestelde aanpassing voor Europees Nederland zal dan ook worden doorgevoerd voor Caribisch Nederland.

6.2 Taak voor het samenwerkingsverband bij verzuim

Het doel van dit onderdeel, het krijgen van inzicht in verzuim om te zien of er een dekkend aanbod is, is ook van belang voor Caribisch Nederland. De onderwijszorg en de leerplicht zijn anders ingericht en zijn nog in ontwikkeling, hierdoor kan het wetsvoorstel in de huidige of aangepaste vorm niet worden overgenomen voor Caribisch Nederland. Wel zullen het achterliggende principe en de relevante onderdelen, zoals de signalerende rol van de verzuimcijfers, worden meegenomen in de verkenning van het traject rond het beter en dichterbij elkaar organiseren van het onderwijs en de jeugdzorg. Het is immers ook van belang voor Caribisch Nederland om te zien of het aanbod op de eilanden dekkend is.

6.3 Betrekken onderwijskundig perspectief bij vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden

Er zijn geen samenwerkingsverbanden op Caribisch Nederland. Maar ook in Caribisch Nederland komen vrijstellingen op grond van de Leerplichtwet BES voor. Tegelijk met de wijziging in Europees Nederland wordt de wijziging ook in Caribisch Nederland doorgevoerd. Echter voor Caribisch Nederland moet voor het samenwerkingsverband gelezen worden: het Expertisecentrum Onderwijszorg. De Leerplichtwet BES wordt dienovereenkomstig aangepast. De procedure rond de totstandkoming van de vrijstelling 5 onder a wordt in Caribisch Nederland verder op dezelfde wijze aangepast als in Europees Nederland.

7. Uitvoering, toezicht en handhaving

7.1 Eenduidige verzuimregistratie

PM

7.2 Taak voor het samenwerkingsverband bij verzuim

PM

7.3 Betrekken onderwijskundig perspectief bij vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden

De conclusie van de uitvoeringstoets is dat dit onderdeel van het wetsvoorstel uitvoerbaar is en zeer beperkte uitvoeringsconsequenties heeft.

In het kader van het geïntegreerde toezicht is deze uitvoeringstoets ook uitgezet bij de Inspectie van het Onderwijs en de Auditdienst Rijk (ADR). De ADR heeft aangegeven dat deze wetswijziging geen gevolgen heeft voor de financiële rechtmatigheid.

8. Financiële gevolgen

In deze paragraaf duid je de financiële gevolgen en lasten van de regeling aan. Ook indien er geen financiële gevolgen zijn, moet dit duidelijk in de toelichting worden vermeld (Ar 4.45 en IAK-vraag 7 Wat zijn de gevolgen?).

8.1 Eenduidige en vereenvoudigde verzuimregistratie

PM

8.2 Taak voor het samenwerkingsverband bij verzuim

PM

8.3 Betrekken onderwijskundig perspectief bij vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden

Dit wetsvoorstel heeft geen gevolgen voor de Rijksbegroting.

11. Internetconsultatie

PM

12. Inwerkingtreding

In dit wetsvoorstel is geen overgangsrecht opgenomen. Dat betekent dat er voor bestaande vrijstellingen niets verandert: kinderen die reeds een vrijstelling op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet hebben, behouden die tot de datum dat de vrijstelling afloopt. Kinderen en jongeren die een vrijstelling voor de gehele leerplichtige leeftijd hebben, blijven deze behouden. Het voorstel ziet uitsluitend op nieuwe vrijstellingen.

Artikelsgewijs

Artikel I, onderdeel A en Artikel II, onderdeel A

In het huidige artikel 6, derde lid, van de Leerplichtwet 1969 en artikel 15, derde lid, van de Leerplichtwet BES, is geregeld dat een beroep op een vrijstelling wordt gedaan voordat het kind de leerplichtige leeftijd bereikt, en vervolgens ieder jaar opnieuw voor 1 juli. In het volgende lid is daarop een uitzondering neergelegd, namelijk voor het geval de arts oordeelt dat een kind nooit geschikt zal zijn om te worden ingeschreven op een school. Uit deze twee onderdelen wordt op dit moment afgeleid dat de vrijstelling op grond van artikel 5 onder a óf voor de duur van een jaar, óf voor de gehele leerplichtige leeftijd geldt.

Zoals in het algemeen deel is beschreven, is er behoefte aan meer flexibiliteit en maatwerk. In de praktijk zijn er veel kinderen van wie duidelijk is dat ze voor meerdere jaren vrijgesteld moeten worden van de leerplicht, maar voor wie een permanente vrijstelling geen recht doet aan de ontwikkelingsmogelijkheden van het kind. Bovendien doet een permanente vrijstelling geen recht aan de ontwikkelingen op het gebied van onderwijs en zorg, waardoor steeds meer maatwerkoplossingen mogelijk worden. Om deze redenen wordt voorgesteld om de tweedeling die nu bestaat tussen een tijdelijke of permanente vrijstelling te laten vervallen. In plaats daarvan wordt in de Leerplichtwet 1969 en Leerplichtwet BES opgenomen dat de kennisgeving van het beroep op de vrijstellingsgrond moet worden gedaan binnen drie maanden na afgifte van de verklaring door de arts. Wel volgt uit artikel 10, tweede lid, onderdeel b, van de Wet register onderwijsdeelnemers dat de begin- en einddatum van de vrijstelling vast moet staan. De arts zal dus in de verklaring moeten aangeven voor welke periode hij het kind lichamelijk of psychisch ongeschikt vindt om te worden ingeschreven op een school. Overigens kán hij daarbij nog steeds aangeven dat de vrijstelling moet gelden voor de gehele leerplichtige leeftijd. Ook uit de voorgestelde wijziging van artikel 7 (en artikel 16 voor Caribisch Nederland) volgt dat het kind voor een *bepaalde* periode ongeschikt wordt geacht om onderwijs te volgen. Die periode moet door de arts worden bepaald. Het ligt in de rede dat de arts daarbij het verloop van een schooljaar in acht neemt.

De niet meer beperkte duur van de vrijstelling op psychische of lichamelijke gronden blijft overigens een uitzondering: als hoofdregel voor vrijstellingen geldt dat daar ieder jaar opnieuw een beroep op moet worden gedaan. Een vrijstelling op grond van richtingsbezwaren (artikel 5 onder b), op grond van het volgen van onderwijs in het buitenland (artikel 5 onder c) of op grond van een trekkend bestaan (artikel 5a) blijft dus gewoon voor de duur van een jaar gelden. Daarom wordt in de voorgestelde wijziging van artikel 6 van de Leerplichtwet 1969 en 16 van de Leerplichtwet BES een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten vrijstellingen.

Het tweede lid bepaalt de wijze van kennisgeven van een beroep op een vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden. Die kennisgeving moet worden gedaan voor aanvang van de leerplichtige leeftijd als op dat moment al duidelijk is dat het kind moet worden vrijgesteld. Voor een kind dat op latere leeftijd wordt vrijgesteld moet op grond van het voorgestelde tweede lid, onderdeel b, de kennisgeving binnen drie maanden na afgifte van de verklaring moet worden gedaan.

Het voorgestelde derde lid geldt voor de overige vrijstellingsgronden in de Leerplichtwet, dus vrijstellingen op grond van richtingsbezwaren, vanwege het volgen van onderwijs in het buitenland of in een ander openbaar lichaam, en op grond van een trekkend bestaan. Voor vrijstellingen op die gronden moet de kennisgeving worden gedaan voordat de jongere leerplichtig wordt, en daarna ieder jaar opnieuw voor 1 juli. Ook wanneer pas op latere leeftijd een beroep op de vrijstellingsgrond wordt gedaan, moet dat dat ieder jaar opnieuw worden gedaan. Daarin verandert niets.

Artikel I, onderdeel B, en artikel II, onderdeel B

De belangrijkste wijziging in het voorgestelde artikel 7 van de Leerplichtwet 1969 en 16 van de Leerplichtwet BES, is de toevoeging in het derde lid dat de verklaring van de arts pas wordt verstrekt nadat het advies van het samenwerkingsverband is afgegeven. Dat advies over wat er voor een kind waarvoor een vrijstelling wordt overwogen, mogelijk is in het onderwijs, kan op die manier door de arts worden meegewogen bij zijn oordeel of hij een kind geschikt acht om tot een school of instelling te worden toegelaten.

Daarnaast is aan de tekst in het eerste lid toegevoegd dat de jongere *gedurende een bepaalde periode* ongeschikt wordt geacht om onderwijs te volgen. Met die voorgestelde tekst wordt tot uitdrukking gebracht dat de vrijstelling in beginsel tijdelijk is, zoals in het hierboven uiteen is gezet. Het is aan de arts om te bepalen voor welke periode hij de jongere vrij zou willen stellen. Daarbij bestaat nog steeds de mogelijkheid om te bepalen dat dat voor de gehele leerplichtige periode geldt. De regering gaat er wel vanuit dat dat slechts in uitzonderingsgevallen aan de orde zal zijn: het is veeleer wenselijk om periodiek te heroverwegen of een vrijstelling nog de beste optie is voor een kind, of dat er na verloop van tijd wellicht nieuwe maatwerk mogelijkheden zijn om toch een vorm van onderwijs mogelijk te maken.

Zoals hierboven in de toelichting bij artikel IV, onderdeel A, en artikel V, onderdeel is, is opgemerkt, volgt uit artikel 10, tweede lid, onderdeel b, van de Wet register onderwijsdeelnemers, dat de begin- en einddatum van de vrijstelling moeten worden geregistreerd. Die moeten dus uit de verklaring van de arts blijken. Ook uit de voorgestelde toevoeging dat de vrijstelling voor een bepaalde periode geldt, volgt dat uit de verklaring van de arts moet blijken, voor welke periode dat is.

Voor de leesbaarheid is de oude tekst van artikel 7 en 16 in twee leden gesplitst – te weten het eerste en tweede lid van het voorgestelde nieuwe artikel 7 en 16.

Artikel I, onderdeel C, en artikel II, onderdeel C

Het huidige verzuimbeleid van de regering is gericht op vroege signalering om langdurig relatief verzuim, thuiszitten en voortijdig schoolverlaten voor te zijn. School en leerplicht hebben daarin allebei hun eigen taak. Op een gegeven moment schat de school in dat haar taken verschuiven richting leerplicht, als er bijvoorbeeld zorgen zijn of als er sprake is van luxe verzuim. Het is van belang dat de leerplichtambtenaar in dergelijke gevallen zo vroeg mogelijk op de hoogte is, zodat er efficiënt kan worden ingegrepen.

Op dit moment kunnen scholen ongeoorloofd verzuim echter pas in het verzuimregister melden wanneer dat meer dan 16 uur in 4 weken bedraagt. Met een melding van relatief verzuim komt de leerplichtambtenaar in actie. In de praktijk komt het echter ook voor dat scholen kortdurend verzuim melden bij minder dan 16 uur in 4 weken. Dat doet een school wanneer er zorgen bestaan over een leerling, en de school het noodzakelijk acht om snel een leerplichtambtenaar in te schakelen. Dit wordt gedaan door een melding 'Overig Verzuim'. Meldingen van overig verzuim worden gebruikt om snel actie te ondernemen als een school zich zorgen maakt om een leerling. Hiermee kan meer verzuim voorkomen worden. De regering stelt voor om een grondslag te creëren waarmee een school al voor 16 uur in 4 weken een melding mag doen bij de leerplichtambtenaar. Daarbij stelt zij wel de beperking voor, dat in het verzuimbeleid van een school omschreven wordt, in welke gevallen of omstandigheden een melding zal worden gedaan. Op die manier zal voor alle betrokkenen op voorhand duidelijk zijn wanneer de leerplichtambtenaar wordt ingeschakeld.

Artikel III, onderdeel A en C, artikel IIIa, onderdeel B, artikel IV, onderdeel A, artikel V, onderdeel A, artikel VI, onderdeel A, en artikel VII, onderdelen A en D

Voor de toelichting op artikel III, onderdeel A en C, en IIIa, onderdeel B, moet voor "school" worden gelezen "instelling" en in plaats van leerlingen betreft het studenten of vavo-studenten.

Op dit moment staat niet eenduidig in de wet dat scholen een verzuimbeleid moeten hebben. Daar zijn verder ook geen kaders voor vastgelegd. Zoals in het algemeen deel uiteen is gezet, acht de regering deze vrijblijvendheid ongewenst. Daarom worden met dit artikel twee elementen vastgelegd die voor alle scholen en instellingen gaan gelden: ten eerste dat er een goed verzuimbeleid moet worden vastgelegd dat aan een aantal voorwaarden voldoet, en ten tweede dat scholen al het verzuim gaan registreren, ongeacht de duur of de reden van het verzuim. Daarnaast wordt in dit artikel vastgelegd dat de verzuimgegevens die de school registreert, alleen aan derden worden verstrekt wanneer dat echt noodzakelijk is.

Dit artikel gaat gelden voor alle scholen, of ze nu rijksbekostigd zijn of niet. Leerlingen die zijn ingeschreven bij niet-bekostigde scholen kunnen immers aan die scholen voldoen aan de leerplicht, mits sprake is van een school als bedoeld in de Leerplichtwet. Voor alle scholen geldt dat alleen kan worden voldaan aan de leerplicht wanneer verzuim zoveel mogelijk wordt beperkt. Om deze reden worden de voorgestelde artikelen voorin de WPO en de WPO BES geplaatst, en wordt voor de WVO2020 en de WEB geregeld dat het voorgestelde artikel met betrekking tot verzuimregistratie ook op niet-bekostigd onderwijs van toepassing is (artikel VII, onderdeel A en artikel III, onderdeel A).

Eerste lid

Door het voorgestelde eerste lid wordt geborgd dat de scholen nadenken over hun aanwezigheidsbeleid en zodoende passende maatregelen treffen om verzuim tegen te gaan. Het kan om allerlei maatregelen gaan, variërend van huisbezoek tot spijbelaanpak en van het creëren van een veilige schoolomgeving tot het melden van luxeverzuim. Daarnaast kunnen in het verzuimbeleid de stappen worden opgenomen die de school zet bij verzuim en hoe contact wordt onderhouden met leerling en ouders. Ook wordt in het verzuimbeleid opgenomen wanneer ketenpartners zoals de leerplichtambtenaar of – afhankelijk van de afspraken binnen de gemeente – de jeugdarts of jeugdhulpverlening worden ingeschakeld.

Met de voorgestelde wijziging van artikel 21a van de Leerplichtwet 1969 en artikel 33 van de Leerplichtwet BES wordt bovendien geregeld dat scholen in hun verzuimbeleid moeten opnemen of en wanneer zij verzuim van minder dan 16 uur in 4 weken in het verzuimregister willen melden.

De mogelijkheid van nadere voorschriften bij algemene maatregel van bestuur wordt opengehouden, voor het geval in de praktijk zou blijken dat verzuimbeleid bij scholen onvoldoende van de grond komt. Ook geeft het de regering de mogelijkheid om specifieke accenten te leggen of aanvullingen voor te schrijven als daaraan, bijvoorbeeld om redenen van landelijke uniformiteit, behoefte zou bestaan.

Tweede lid

Zoals in het algemeen deel uiteen is gezet, wil de regering aanwezigheid centraal stellen. Door te focussen op aanwezigheid ligt de nadruk op je welkom, veilig en goed voelen op school. Door een goede registratie van zowel geoorloofd als ongeoorloofd verzuim, krijgen scholen een beeld van de totale aanwezigheid van een leerling. Dat is een noodzakelijke eerste stap bij het terugdringen van verzuim.

Met het tweede lid wordt ondubbelzinnig vastgelegd dat scholen en instellingen alle afwezigheid moeten registreren. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen verzuim met of zonder geldige reden.

Bij algemene maatregel van bestuur zal in ieder geval worden vastgelegd in welke categorieën de verzuimregistratie wordt ingedeeld. Uit het type categorie kan dan voortvloeien of sprake is van verzuim met of zonder geldige reden als bedoeld in de Leerplichtwet. Een dergelijke uniforme interne registratie bij alle betrokken ketenpartners draagt bij aan de mogelijkheid om adequate maatregelen te treffen om de aanwezigheid te bevorderen.

Derde lid

Ingevolge de privacyregelgeving bepaalt dit lid welke bijzondere persoonsgegevens worden geregistreerd en aan wie en met welk doel deze mogen of moeten worden verstrekt.

Voor het beroepsonderwijs geldt dat deze gegevens alleen kunnen worden gedeeld voor het toezicht op de naleving van de leer- en kwalificatieplicht. De gegevens over kortdurend verzuim van meerderjarige studenten worden dus enkel verstrekt aan de betrokken student zelf. Voor langdurig verzuim van meerderjarige studenten en vavo-studenten tot 23 jaar geldt een meldplicht aan het college op grond van artikel 8.1.8a van de Wet educatie en beroepsonderwijs.

Artikel III, onderdeel B, artikel IIIa, onderdeel A, artikel IV, onderdeel B, artikel V, onderdeel B, artikel VI, onderdeel B, en artikel VII, onderdeel C

Op dit moment moet het verzuimbeleid van een school in de schoolgids worden opgenomen. Daarbij zijn echter geen kaders gegeven waar het verzuimbeleid aan moet voldoen. Nu die kaders in het voorgestelde eerste lid van genoemde onderdelen worden gegeven, wordt een verwijzing naar het verzuimbeleid opgenomen in het artikel over de schoolgids. Voor het beroepsonderwijs geldt dit voor het studentenstatuut.

Artikel V, onderdeel C, en artikel VII, onderdeel B

Eerste lid en tweede lid, aanhef en onderdeel f

In de huidige tekst van het tweede lid van artikel 18a van de WPO en 2.47 van de WVO2020 wordt een doelomschrijving gegeven van de samenwerkingsverbanden. Bij de oprichting hebben de samenwerkingsverbanden ook een overeenkomstig statutair doel vastgelegd. De doelomschrijving wordt echter in de praktijk opgevat als wettelijke taak. De Inspectie van het Onderwijs (hierna: de inspectie) handhaaft daar ook op die manier op. Het doel van het samenwerkingsverband zoals dat in de huidige tekst is omschreven, wordt daarbij tweeledig opgevat. Aan de ene kant heeft het samenwerkingsverband tot doel en taak om een dekkend aanbod van passend onderwijs te realiseren en dat in het ondersteuningsplan vast te leggen. Daarnaast wordt die taak zo uitgelegd dat het samenwerkingsverband een rol heeft in het tegengaan van verzuim als gevolg van het ontbreken van een zo passend mogelijk aanbod. In dat geval ondersteunt het samenwerkingsverband de school die de zorgplicht heeft om een passende plek voor de leerling te vinden. Dat is ook overeenkomstig artikel 11, eerste lid, onderdelen b en c van de Wet op het onderwijstoezicht, waarin is vastgelegd dat het absoluut en relatief verzuim indicatoren zijn bij het toezicht van de inspectie op de samenwerkingsverbanden.

Met deze wijziging wordt voorgesteld om de taakopvatting van de samenwerkingsverbanden die in de praktijk overheerst, te codificeren en expliciet in de wet op te nemen dat zowel het verzorgen van een dekkend aanbod van onderwijs en onderwijsondersteuning als het tegengaan van verzuim – wanneer dat het gevolg is van het ontbreken van een passende plek in het onderwijs – onderdeel zijn van de wettelijke taak van het samenwerkingsverband.

Met de verwijzing in de aanhef van onderdeel f naar 'de scholen, bedoeld in het tweede lid' wordt bedoeld op de scholen die op grond van het tweede lid bij een samenwerkingsverband zijn aangesloten.

Met de verwijzing naar artikel 40, vierde en elfde lid, van de WPO en de artikelen 8.9 en 8.15 van de WVO2020 wordt het uitgangspunt benadrukt dat de zorgplicht bij het bevoegd gezag van de school ligt waar de leerling is aangemeld of ingeschreven. Het samenwerkingsverband krijgt tot taak om die school te helpen in het vinden van een zo passend mogelijke plek in het onderwijs, met onderwijsondersteuning waar nodig. Wanneer een leerling – als gevolg van het ontbreken van een passende plek in het onderwijs – verzuimt of dreigt uit te vallen, dan komt niet alleen de school in actie, maar ook het samenwerkingsverband. Daartoe krijgt het met de voorgestelde wijziging van de Wet register onderwijsdeelnemers een melding uit het verzuimregister. In het verzuimregister zijn alleen gegevens over ongeoorloofd verzuim opgenomen. Zo kan het samenwerkingsverband weten wanneer sprake is van verzuim en in overleg treden met de school en andere betrokkenen. Het samenwerkingsverband krijgt dus geen toegang tot gegevens over geoorloofd verzuim.

Ook wordt voorgesteld om samenwerkingsverbanden toegang te geven tot het vrijstellingsregister. Met de nieuwe taak van het samenwerkingsverband in onderdeel e, krijgt het samenwerkingsverband een actievere rol in het tegengaan van onnodige vrijstellingen. Voor deze nieuwe taak kan het noodzakelijk zijn dat het samenwerkingsverband kan zien of het een vrijstelling op grond van artikel 5, onderdeel a, betreft of niet. Het heeft immers geen enkele rol bij vrijstellingen op andere gronden, zoals richtingsbezwaar of het volgen van onderwijs in het buitenland. Laatstgenoemde gegevens zullen dan ook niet zichtbaar worden voor een samenwerkingsverband.

Met de verwijzing naar de verschillende soorten verzuim die in de Leerplichtwet 1969 zijn opgenomen, wordt tot uitdrukking gebracht dat de wettelijke taak van het samenwerkingsverband het tegengaan van ongeoorloofd verzuim betreft: absoluut verzuim waarbij een kind helemaal niet is ingeschreven aan een onderwijsinstelling, of relatief verzuim waarbij een leerling wel is ingeschreven maar gedurende vier weken ten minste 16 uur zonder geldige reden afwezig is. Voor absoluut verzuim geldt dat er direct sprake is van ongeoorloofd verzuim. Zodra een kind of jongere – zonder vrijstelling van de leerplicht – niet is ingeschreven, moeten alle betrokken partijen zorgen dat dat kind of die jongere zo snel mogelijk weer terug naar school kan. Dat is anders bij relatief verzuim: pas als een leerling gedurende vier weken ten minste 16 uur ongeoorloofd afwezig is, moet het hoofd van de school dat melden aan het verzuimregister.

Tweede lid, aanhef en onderdeel e

In het algemeen deel is uiteen gezet dat de samenwerkingsverbanden een rol krijgen in de procedure volgens welke ouders of verzorgers een beroep kunnen doen op een vrijstelling op grond van artikel 5, onderdeel a, van de Leerplichtwet 1969 of artikel 14, onderdeel a, van de Leerplichtwet BES. Daartoe wordt in artikel 18a, zesde lid, van de Wet op het primair onderwijs en artikel 2.47, zevende lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs 2020 een nieuwe wettelijke taak voor het samenwerkingsverband opgenomen. Hierboven is ook beschreven, dat de uitwerking van de vrijstellingsprocedure op gemeentelijk niveau kan verschillen, maar dat de regierol die de colleges van burgemeester en wethouders krijgen, in ieder geval inhoudt dat zij het betreffende

samenwerkingsverband om advies vragen wanneer een ouder zich meldt om een beroep te doen op de vrijstelling op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet.

Het zal van de leeftijd van het kind afhangen welk samenwerkingsverband het meest aangewezen is om te adviseren over de mogelijkheden die er zijn om een kind een zo passend mogelijke plek in het onderwijs te bieden. Voor een kind dat nog niet de leerplichtige leeftijd heeft bereikt, of een kind in de basisschoolleeftijd, zal dat het samenwerkingsverband voor het primair onderwijs zijn. Voor jongeren voor wie op latere leeftijd vrijstelling van de leerplicht wordt gevraagd, kan het samenwerkingsverband voor het voortgezet onderwijs om advies worden gevraagd. In de regel zal het gaan om het samenwerkingsverband van de woonplaats van het kind.

De termijnen waarbinnen advies wordt gevraagd en uitgebracht zullen op regionaal niveau worden afgesproken. Op die manier kan recht worden gedaan aan de verschillen die er bestaan op het niveau van de gemeenten en de samenwerkingsverbanden.

Derde en vierde lid

In het kader van de wettelijke taak die in het eerste lid wordt voorgesteld, zal het samenwerkingsverband verschillende soorten gegevens moeten verwerken, die – omdat het om zeer specifieke gevallen gaat – al snel tot de persoon herleidbaar zullen zijn. Bovendien zullen bijzondere persoonsgegevens moeten worden verwerkt, namelijk gegevens over de gezondheid van een kind. Daarom wordt in het tweede en derde lid voorgesteld om het onderdeel dat ziet op de verwerking van gegevens door samenwerkingsverbanden, uit te breiden. Ook voor de voorgestelde nieuwe wettelijke taken zullen met deze wijziging de benodigde gegevens kunnen worden verwerkt. Samenwerkingsverbanden worden geacht procedures te hebben ingericht die ervoor zorgen dat gegevens veilig en vertrouwelijk worden behandeld. Dit is op basis van de huidige wettelijke taken van samenwerkingsverbanden al het geval.

Artikel IV, onderdeel C, en artikel VII, onderdeel E

Ook voor Caribisch Nederland (CN) kan een beroep worden gedaan op een vrijstelling op psychische of lichamelijke gronden. Ook in CN geeft de arts een medisch oordeel en verklaart eventueel dat het kind niet geschikt is om op een school te worden ingeschreven. In CN is er echter geen samenwerkingsverband dat kan adviseren en de onderwijskundige benaderingswijze in de vrijstellingsprocedure in kan brengen. In CN heeft het Expertisecentrum Onderwijszorg (EOZ) een functie die ten dele vergelijkbaar is met die van de samenwerkingsverbanden. In ieder geval heeft het EOZ het beste overzicht over de mogelijkheden voor onderwijs en onderwijsondersteuning. Om die reden wordt voorgesteld om voor CN te regelen dat het EOZ op verzoek van het bestuurscollege adviseert over het onderwijsaanbod en de ondersteuningsmogelijkheden.

De taken van het EOZ zijn in de optiek van de regering het meest vergelijkbaar met de taken van het samenwerkingsverband in Europees Nederland. De systematiek van passend onderwijs geldt echter niet in Caribisch Nederland. Het EOZ is daarom niet belast met de taken die in Europees Nederland zijn belegd bij het samenwerkingsverband op grond van artikel 18a, zesde lid, onderdelen b tot en met d van de WPO en artikel 2.47, zevende lid, onderdelen b tot en met d van de WVO 2020. Op dit moment is er daarom geen sprake van gegevensverwerking zoals bedoeld in artikel 18a, dertiende lid, van de WPO en artikel 2.47, zestiende lid, van de WVO 2020. In Europees Nederland is het samenwerkingsverband op basis van die artikelen bevoegd gegevens over gezondheid als bedoeld in artikel 4, onderdeel 15, van de Algemene verordening gegevensbescherming te verwerken met betrekking tot leerlingen, voor zover dit noodzakelijk is voor de uitoefening van haar hierboven genoemde taken. Om

die reden wordt er voor CN niet een equivalent opgenomen van de wijziging in artikel I, tweede en derde lid, of artikel III, tweede en derde lid.

Voor het overige geldt wat bij het hierboven is toegelicht, namelijk dat de precieze procedure en de termijnen per openbaar lichaam kunnen verschillen en dus ook op eilandelijk niveau worden uitgewerkt.

Artikel VIII

Eerste en tweede lid

In het algemeen deel en in de toelichting bij het voorgestelde artikel 18a, tweede lid, onderdeel f van de WPO en 2.47, tweede lid, onderdeel f, van de WVO2020 is uiteengezet dat het noodzakelijk kan zijn dat het samenwerkingsverband kan zien of een vrijstelling is verkregen met een beroep op artikel 5, onderdeel a, van de Leerplichtwet of op een andere grond. Daartoe wordt in dit onderdeel geregeld dat het samenwerkingsverband, voor zover dat noodzakelijk is voor de uitoefening van de taken, toegang krijgt tot het vrijstellingsregister.

Daarnaast wordt geregeld dat het samenwerkingsverband toegang krijgt tot het verzuimregister, met het oog op de nieuwe taken die het samenwerkingsverband krijgt op het gebied van het terugdringen van verzuim.

De gegevens die het samenwerkingsverband verwerkt, zijn al snel tot de persoon herleidbaar, omdat het om zeer specifieke gevallen gaat. Bovendien zullen bijzondere persoonsgegevens moeten worden verwerkt, namelijk gegevens over de gezondheid van een kind. Met de wijziging van artikel 11 wordt geregeld dat het samenwerkingsverband dat kan. Samenwerkingsverbanden worden geacht procedures te hebben ingericht die ervoor zorgen dat gegevens veilig en vertrouwelijk worden behandeld. Dit is op basis van de huidige wettelijke taken van samenwerkingsverbanden al het geval.

Artikel IX

De regering stelt een gedifferentieerde inwerkingtredingsbepaling voor, onder meer om het mogelijk te maken dat de artikelen voor Caribisch Nederland op een ander moment in werking treden dan de artikelen voor Europees Nederland.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Robbert Dijkgraaf

De Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,

Dennis Wiersma

